კომუნისტი

საქ. კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის, თბილისის კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მშრომელთა დეპუტატების საბჭოების ორგანო

№ 171 (5272) | ხუთშაბათი, 28 ივლისი 1938 წ. | ფასი 10 კაპ.

დღეს გაზეთში.

გადავაქციოთ საქართველო ჯანმრთელობის ნამდვილ კერად (მოწინავე)

სსრ კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილება 1939 წელს მოსახლეობის სრულიად-საკავშირო აღწერის შესახებ (1-ლი გვ.)

ბელორუსიის სს რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს სესიაზე

საქართველოს სსკ ცენტრალური კომიტეტის პლენუმი (1-ლი გვ.)

ე. ვარგა — კაპიტალისტური სამყაროს ახალი კრიზისის მიჯნაზე (მე-2 გვ.)

დ. დოთიაშვილი, ბ. კაკაბაძე — აღმოვფხვრათ ლიბერალიზმი მოწინავეთა აკადემიურ შეფასებაში (მე-2 გვ.)

აფხაზეთის კურორტები — მშრომელთა ჯანმრთელობის კერა (მე-3 გვ.)

უცხოეთში:

საზღვარგარეთული პრესის გამოხმაურება იაპონელთა პროვოკაციაზე (მე-4 გვ.)

ლონდონის ახალი ზეგავლენა პრაღაზე (მე-4 გვ.)

ესპანეთის ფრონტებზე

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს II სესიის მოწვევის შესახებ

სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა დაადგინა მოწვეულ იქნას ა. წ. 10 აგვისტოს სსრკ უმაღლესი საბჭოს II სესია, ქალაქ მოსკოვში.

გადავაქციოთ საქართველო ჯანმრთელობის ნამდვილ კერად

ჩვენი ქვეყნის ბუნებრივ საწარმოო ძალთა შორის კურორტებს თვალსაჩინო ადგილი უჭირავს. თავისი მზით, ზღვით, ჰაერით, ტყით, მინერალური და რადიოაქტიური წყლებით და დიდძალი ბალნეოლოგიური მონაცემებით საქართველო განთქმული ქვეყანაა.

შავი ზღვის აფხაზეთის და აჭარის სანაპიროებიდან მოყოლებული ალაზნის ველებამდე, კავკასიონის თავავარი ქედიდან გოდერძის უღელტეხილამდე და ნაქერალამდე, იგი მთლიან კურორტს წარმოადგენს, სადაც მადლიანი ბუნება სხვადასხვა სნეულებისაგან ჰკურნავს. ავადმყოფს, რომლის მკურნალობა ჩვეულებრივი საავადმყოფო - ამბულატორული საშუალებით ხშირად ძნელია.

მაგრამ მარტო ბუნება თავისთავად მკურნალი არ არის. ბუნებრივი კლიმატური პირობები, თუ ისინი გონივრულად არ არიან შეხამებული მკურნალობის და დასვენების სხვა აუცილებელ პირობებთან, უძლური არიან აღმოუჩინონ ადამიანს რაიმე დახმარება ჯანმრთელობის მოპოვებაში. ეს დიდი ხანია ცნობილია.

ცნობილი იყო ეს მეფის თვითმპყრობელობისათვის, რომელიც თავის გვარეულობისათვის სასახლეებს ბორჯომ-აბასთუმანსა და გაგრაში აგებდა. ცნობილი იყო ეს ერთი მუჭა მუქთახორა კაპიტალისტებისათვის, რომლებიც პირადი გამორჩენის მიზნით აქა-იქ აგებდნენ სანატორიუმებს, ხოლო უფრო ხშირად — საკუთარი მოთხოვნილებისათვის — აგარაკებს ციხისძირში, სოხუმში, გაგრასა და შავი ზღვის სანაპიროს ადგილებში.

ბუნებრივია, რომ არცერთი მათგანი არ იყო დაინტერესებული მშრომელთა მკურნალობით.

მხოლოდ ლენინ - სტალინის დიადმა პარტიამ და საბჭოთა ხელისუფლებამ, რომელთათვისაც მშრომელთა ჯანმრთელობის დაცვა ღვიძლი საქმეა, საფუძველი ჩაუყარეს კურორტების კეთილმოწყობას და ისტორიაში არნახული გაქანება მოუპოვეს საკურორტო მშენებლობას.

საკ. კ. პ. (ბ) ცენტრალურმა კომიტეტმა 1931 წლის 31 ოქტომბრის თავისი ისტორიული დადგენილებით საქართველოს პარტიულ ორგანიზაციებს უახლოეს ამოცანად უსახავდა სანატორიუმებისა და დასასვენებელი სახლების მშენებლობის გაშლას „მნიშვნელოვან კურორტებზე (წყალტუბო, აბასთუმანი, ბორჯომი და შავი ზღვის სანაპიროები)“.

ამის შემდეგ საკურორტო მშენებლობა საქართველოში შეუდარებლად განვითარდა. შეიქმნენ და წარმოიშვნენ ახალი კურორტები. უკანასკნელი წლების განმავლობაში ჩვენი ქვეყანა დაიფარა სანატორიუმების, დასასვენებელი სახლებისა და მთელი რიგი სამკურნალო დაწესებულებების ფართო ქსელით. მათი გამტარუნარიანობა მრავალჯერ აღემატება 1931 წელს არსებულ გამტარუნარიანობას. მიმდინარე წლისათვის მათ ყოველთვიურად შეუძლიათ მომსახურება გაუწიონ 10.047 კაცს, რაც უზრუნველყოფს თვითეული მოქალაქისათვის სტალინურ კონსტიტუციაში აღბეჭდილ დასვენების უფლების განხორციელებას.

ყოველწლიურად იზრდება კაპიტალური დაბანდებანი საკურორტო მშენებლობაში. თუ ეს დაბანდებანი გასულ წელს 22,2 მილიონ მანეთს შეადგენდნენ, წელს გეგმით გათვალისწინებულია 29,2 მილიონი მანეთის ათვისება. ამ თანხებმა უნდა უზრუნველჰყონ საქართველოს კურორტებზე ახალი სანატორიუმების (ათასამდე საწოლით), ახალი კლინიკების, სააბაზანოების, პოლიკლინიკების, სასტუმროებისა და მრავალი სხვა კომუნალური ნაგებობის მოწყობა.

მშენებლობის უდიდესი ობიექტებია დასახული ცალკეულ კურორტებზე. ასე, მაგალითად, გაგრაში ზღვის სანაპიროების გასამაგრებლად წელს გათვალისწინებულია მილიონ მანეთზე მეტი. რვაასი გრძივი მეტრის მანძილზე უნდა გაკეთდეს 7,5 მეტრიანი ცემენტის ჯებირი, რომელიც დაიცავს გაგრის სანაპირო ბულვარს ზღვის ტალღებისაგან. ასეთივე დიდი მნიშვნელობის ობიექტებია დასახული წყალტუბოში, ფსირცხაში, ბორჯომში, აბასთუმანსა და სხვა კურორტებზე. ამ სამუშაოთა შესრულებამ სავსებით უნდა შესცვალოს მათი სახე.

საქართველოს კ. პ. (ბ) XI კრებაზე საქართველოს ბოლშევიკების ხელმძღვანელმა ამხ. **ლავრენტი ბერიამ** სამართლიანად აღნიშნა, რომ „საკურორტო მშენებლობას, ისე როგორც საერთო მშენებლობას, დიდი დეფექტები ახლავს. იხარჯება დიდძალი სახსრები, ხოლო მშენებლობის ხარისხი ყოველთვის როდია დამაკმაყოფილებელი, მაღალია თვითღირებულება, შენელებულია მშენებლობის ტემპები“.

საკურორტო დაწესებულებათა ზრდასთან ერთად გაუმჯობესდა საექიმო მომსახურებაც საქართველოს კურორტებზე. ამ მხრივ კაოგ. მიღწევები გვიჩვენეს აფხაზეთის ბოლშევიკებმა, რომლებმაც შესძლეს ორი საექიმო პლიაჟის მოწყობა გაგრასა და სოხუმში, თითქმის ყველა დამსვენებლის საექიმო მომსახურებით უზრუნველყოფა და 70 მინერალური წყლების გამოკვლევა, რომელთა შორის აღსანიშნავია უათხარის რადიოაქტიური წყაროები.

მიუხედავად ამ მიღწევებისა, წლევანდელმა საკურორტო სეზონმა მაინც გამოამჟღავნა დეფექტები. ჩვენი კურორტები ჯერ კიდევ საკმარისი უზრუნველყოფილი ვერ არიან მუდმივი საექიმო კადრებით ისეთ დიდმნიშვნელოვან კურორტებზეც კი, როგორიცაა წყალტუბო, გაგრა და ფსირცხა, განსაკუთრებით მწვავედ იგრძნობა ექიმ-კურორტოლოგთა ნაკლებობა. საქართველოს ჯანსახკომს ჯერ კიდევ არ გადაუდგამს პრაქტიკული ნაბიჯი ამ მდგომარეობის გამოსასწორებლად.

არც ავადმყოფთა მომარაგებაა დაყენებული იდეალურ სიმაღლეზე. „კურორტმარაგჯკომბამ“ მიუხედავად მთელი რიგი გაფრთხილებისა ვერ მიაღწია ამ საქმეში გარდატეხას.

ჩვენს კურორტებს კიდევ ბევრი აქვთ გასაკეთებელი ავადმყოფთა საყოფაცხოვრებო და კულტურული მომსახურების, ე. წ. სერვისის გაუმჯობესების საქმეში. ეს აღნიშნა საქართველოს ბოლშევიკების XI კრებამ, რომელმაც უმნიშვნელოვანეს ამოცანად დაუსახა ყველა პარტიულ ორგანიზაციას „აღმოიფხვრას ჯანმრთელობის დაცვის ორგანოების მუშაობაში არსებული ნაკლოვანებები... გაუმჯობესებულ იქნას მშრომელთა სამედიცინო მომსახურების ხარისხი, განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს კურორტების შემდეგ კეთილმოწყობას“.

საკურორტო ორგანოებმა პარტიული ორგანიზაციების მუდმივი მზრუნველობითა და ოპერატიული ხელმძღვანელობით უნდა მიაღწიონ კრების ამ ისტორიული მითითების დაუყოვნებლივ განხორციელებას.

საკურორტო მშენებლობაში და საკურორტო მომსახურებაში გამომჟღავნებული ნაკლოვანებების სწრაფი ლიკვიდაცია უზრუნველჰყოფს უმოკლეს დროში „საქართველოს კურორტების გადაქცევას მთელი საბჭოთა კავშირის მშრომელთა ჯანმრთელობის ნამდვილ კერად“ (ლ. ბერია).

ფიზკულტურელთა სრულიად-საკავშირო პარადი წითელ მოედანზე მოსკოვში 1938 წ. 24 ივლისს.

სურათზე: საქართველოს სსრ ფიზკულტურელების სასპორტო-საჩვენებელი გამოსვლა თემაზე „საქართველო—სტალინის სამშობლო“.

ფოტო ა. გრიბოვსკისა („სოიუზფოტო“)

1939 წელს მოსახლეობის სრულიად-საკავშირო აღწერის შესახებ

სსრ კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილება

სსრ კავშირის სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1. ჩატარდეს მოსახლეობის სრულიად-საკავშირო აღწერა 1939 წლის 17 იანვრის დღეს.

2. აღწერა მოხდეს ერთსადაიმავე დროს სსრ კავშირის მთელს ტერიტორიაზე და აღწერაში მოქცეულ იქნას იმ ტერიტორიაზე მყოფი როგორც ყველა საბჭოთა მოქალაქე, ისე უცხოელი ქვეშევრდომი.

3. დაწესდეს, რომ აღწერილ უნდა იქნას მთელი მოსახლეობა, მათ შორის დროებითი მცხოვრებნიც.

გარდა ამისა, აღიწერებიან დროებით არმყოფნი, ინსტრუქციით დადგენილი წესისამებრ.

მოსახლეობა, რომელიც აღწერის დღეს — 1939 წლის 17 იანვარს იმყოფება გზაში: მორეული მარშრუტის მატარებლებში, საზღვაო და მდინარის ტრანსპორტის გემებზე, ვაგზლებსა და სადგურებში, აიწერება განსაკუთრებული წესით.

4. დამტკიცდეს აღწერის ფურცელი და მისი შევსების ინსტრუქცია.

5. დაწესდეს, რომ აღწერა სწარმოებს სპეციალურად ამ საქმისათვის მომზადებულ აღმწერთა შიერ ქალაქებში 1939 წლის 17-დან 23 იანვრამდე, ხოლო სასოფლო ადგილებში 1939 წლის 17 იანვრიდან 26 იანვრამდე.

6. აღმწერთა მუშაობის ხელმძღვანელობის გასაწევად გამოყოფილ იქნას სპეციალურად მომზადებული ინსტრუქტორი - კონტროლიორები. მათ დაეკისროთ მოსახლეობის აღრიცხვის სისწორის შემოწმება აღმწერლებთან ერთად აღმწერთათვის გამოყოფილ უბანში ყველა სადგომის ჩამოვლის გზით. სასოფლო-ადგილებში აღრიცხვის სისწორის შესამოწმებლად, გარდა ამისა მიზნიდულ იქნან სასოფლო საბჭოების რწმუნებულები.

მოსახლეობის აღრიცხვის სისწორის შემოწმება მოხდეს ქალაქთა დასახლებულ ადგილებში 1939 წლის 24 იანვრიდან 2 თებერვლამდე და სასოფლო ადგილებში— 1939 წლის 27 იანვრიდან 5 თებერვლამდე.

7. ქალაქებსა და რაიონებში აღწერის ორგანიზაციისა და ჩატარების უშუალო ხელმძღვანელობა დაეკისროს სახალხო მეურნეობის აღრიცხვის საქალაქო და სარაიონო ინსტრუქტორებს.

აღწერის მოსამზადებელი მუშაობისა და ჩატარების პერიოდში გამოყოფილ იქნას ინსპექტორის დასახმარებლად სპეციალური თანაშემწე აღწერის დარგში.

8. სახალხო მეურნეობის აღრიცხვის საქალაქო და სარაიონო ინსპექტორებთან მოეწყოს საალმწერო განყოფილებანი (3-დან 5-მდე ერთ რაიონში).

9. აღმრიცხველების, ინსტრუქტორ-კონტროლიორების, საალმწერო განყოფილებათა გამგეებისა, მათთანშეშწეებისა და სახალხო მეურნეობის აღრიცხვის საქალაქო და სარაიონო ინსპექტორების თანაშემწეთა კადრების დაკომპლექტების მიზნით — წინადადება მიეცეს მოკავშირე და ავტონომიური რესპუბლიკების სახალხო კომისართა საბჭოებს, სამხარეო და საოლქო აღმასრულებელ კომიტეტებს სახალხო მეურნეობის აღრიცხვის ცენტრალურ სამმართველოს ორგანოებთან ერთად აღწერის საქმეში ჩაბმის დამტკიცებითი ხელფასის მიცემით (გარეშე იმისა, რომ შეენახოს ხელფასი სამსახურის ადგილას) სკოლების, საბჭოთა დაწესებულებებისა და საბჭოთა ორგანიზაციების მუშაკები, უმაღლეს სასწავლებელთა, საშუალო სკოლების უფროს კლასთა მოსწავლეები, საწარმოების, საბჭოთა მეურნეობების, კოლმეურნეობების აღმრიცხველ-მოანგარიშე და საკანტორო პერსონალი და სხვ.

10. დაწესდეს, რომ აღმწერს და ინსტრუქტორ-კონტროლიორს, სახალხო მეურნეობის აღრიცხვის ცენტრალური სამმართველოს ადგილობრივი ორგანოების წარდგენით. პერსონალურად ამტკიცებს რაიონული აღმასრულებელი კომიტეტი ან ქალაქის საბჭო, კუთვნილებისამებრ.

აღმწერთა და ინსტრუქტორ-კონტროლიორთა შერჩევა და მათი პერსონალური დამტკიცება რაიონული აღმასრულებელი კომიტეტებისა და საქალაქო საბჭოების ძიერ დაიწყოს 1938 წლის 1 აგვისტოს და დამთავრდეს 1 ოქტომბრისთვის.

11. დაწესდეს, რომ მოსახლეობის სრულიად-საკავშირო აღწერის ხაზით მომუშავე ყველა აღმწერს და ინსტრუქტორ-კონტროლიორს მიეცემათ სპეციალური მოწმობები, ხელმოწერილი რაიონული აღმასრულებელ კომიტეტის ან ქალაქის საბჭოს თავმჯდომარის და სახალხო მეურნეობის აღრიცხვის რაიონული (საქალაქო) ინსპექტორის მიერ.

მოსახლეობის მოთხოვნით აღწერის მუშაკები, რომელნიც გამოკითხვას აწარმოებენ, მოვალენი არიან წარუდგინონ თავისი მოწმობები.

12. დაწესდეს, რომ სახალხო მეურნეობის აღრიცხვის საქალაქო და რაიონული ინსპექტორების თანაშემწეებს და აღწერის განყოფილებათა გამგეებს პერსონალურად ამტკიცებენ იმ მოკავშირე რესპუბლიკების სახალხო კომისართა საბჭოები, რომლებსაც არ აქვთ საოლქო დაყოფა, ავტონომიური რესპუბლიკების სახალხო კომისართა საბჭოები და სამხარეო და საოლქო აღმასრულებელი კომიტეტები, სახალხო მეურნეობის აღრიცხვის რესპუბლიკურ, სამხარეო და საოლქო სამართველოების წარდგენით.

სახალხო მეურნეობის აღრიცხვის საქალაქო და რაიონული ინსპექტორების თანაშემწეთა და აღწერის განყოფილებათა გამგეების შერჩევა და დამტკიცება დაწყებულ იქნას 1938 წლის 1 აგვისტოდან და დამთავრდეს 15. სექტემბრისათვის.

დაწესდეს, რომ აღმწერ განყოფილებათა გამგეების თანაშემწეებს ამტკიცებენ რაიონული აღმასრულებელი კომიტეტები და საქალაქო საბჭოები. მათი შერჩევა და დამტკიცება დაწყებულ იქნას 1938 წლის 1 აგვისტოდან და დამთავრდეს 1 ოქტომბრისათვის.

13. სსრ კავშირში აღწერის ჩატარებისათვის პასუხისმგებლობა დაეკისროს სსრ კავშირის სახელმწიფო-საგეგმო კომისიასთან არსებულ სახალხო მეურნეობის აღრიცხვის ცენტრალურ სამმართველოს უფროსს, რომელიც უშუალოდ ანხორციელებს აღწერის ხელმძღვანელობას.

აღწერის მომზადებისა და წარმოებისათვის და მისი შედეგების დასამუშავებლად მოეწყოს მასთან მოსახლეობის 1939 წლის სრულიად-საკავშირო აღწერის ბიურო.

მოკავშირე და ავტონომიური რესპუბლიკების, მხარეებისა და ოლქების ფარგლებში აღწერის ჩატარებისათვის პასუხისმგებლობა დაეკისროს რესპუბლიკების, მხარეებისა და ოლქების სახალხო მეურნეობის აღრიცხვის სამმართველოს უფროსებს. მათთან, აგრეთვე დიდ ქალაქებში აღწერის მომზადებისა და წარმოებისათვის მოეწყოს მოსახლეობის აღწერის ბიურო.

14. დაწესდეს, რომ აღწერის მუშაკები, რომელნიც დამნაშავენი იქნებიან აღწერის ჩატარების დადგენილი წესის დარღვევაში, აგრეთვე ისინი, რომლებმაც გაახმაურეს აღწერის დროს ცალკე პირთა შესახებ შეგროვებული ცნობები, მიეცემული იქნებიან სასამართლო პასუხისგებაში.

15. მოქალაქენი, რომელნიც თავს აარიდებენ ცნობების მიწოდებას ან განზრახ მიაწვდიან არასწორ ცნობებს, მიეცემულ იქნან სასამართლო პასუხისგებაში.

სსრ კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე
ვ. მოლოტოვი

სსრ კავშირის სახკომსაბჭოს საქმეთა მმართველი
ნ. პეტრუნიჩევი

მოსკოვი, კრემლი
1938 წ. 26 ივლისი.

ბელორუსიის სს რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს სესიაზე

მინსკი, 26 ივლისი (საკადესი). ბელორუსიის სს რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს პირველი სესიის მეორე სხდომას 26 ივლისს დილით ხსნის ბელორუსიის სს რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე ნ. გ. გრეკი.

სესია გადადის დღის წესრიგის მეორე პუნქტის განხილვაზე—ბელორუსიის სს რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს მუდმივი კომისიების შესახებ. მინსკის, მოგილევისა და პოლესიის ოლქების დეპუტატთა ჯგუფის სახელით, დეპუტატს მ. ვ. კულაგინს სესიის განსახილველად შეაქვს წინადადება, რათა შეიქმნას ბელორუსიის სს რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს საკანონმდებლო განზრახულებათა მუდმივმოქმედი კომისია. სესია იღებს ამ წინადადებას და ერთხმად არჩევს საკანონმდებლო განზრახულებათა კომისიას 9 კაცის შემადგენლობით დეპუტატ ს. მ. ბელიაევის თავმჯდომარეობით.

გომელისა და ვიტებსკის ოლქების დეპუტატთა ჯგუფის სახელით, დეპუტატ ს. ი. მალცევს შეაქვს წინადადება შეიქმნას ბელორუსიის სს რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს მუდმივმომქმედი საბიუჯეტო კომისია. სესია იღებს დეპუტატ მალცევის წინადადებას და ერთხმად არჩევს საბიუჯეტო კომისიას 11 კაცის შემადგენლობით დეპუტატ ვ. ნ. მალინის თავმჯდომარეობით.

შემდეგ სიტყვა ეძლევა სამანდატო კომისიის თავმჯდომარეს დეპუტატ ვ. გ. შიბალკოს. მომხსენებელი აუწყებს სესიას, რომ სამანდატო კომისიამ შეამოწმა ცენტრალური საარჩევნო კომისიის მიერ წარმოდგენილი ყველა საარჩევნო დოკუმენტი.

ამ დოკუმენტების განხილვის შედეგად გამორკვეულია, რომ ბელორუსიის სსრ უმაღლესი საბჭოს არჩევნები ყველა 273 საარჩევნო ოლქში ჩატარებულია ბელორუსიის სსრ კონსტიტუციისა და ბელორუსიის სსრ უმაღლესი საბჭოს არჩევნების დებულების შესაბამისად.

მომხსენებელი ლაპარაკობს ბელორუსი ხალხის უდიდესი აქტივობისა და მისი შემჭიდროების შესახებ ლენინ-სტალინის პარტიისა და ხალხთა საყვარელი ბელადის ამხანაგ სტალინის ირგვლივ, უდიდეს გამარჯვებათა შესახებ სოციალისტური მშენებლობის ყველა დარგში, რაც მოპოვებულ იქნა ბელორუსი ხალხის მიერ კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით.

დიდხანს არ ცხრება მქუხარე ოვაცია და შეძახილები „ურა“ დარბაზში, როდესაც მომხსენებელი ლაპარაკობს ბელორუსი ხალხის პირველ ელეპუტატ ამხანაგ სტალინზე და მის თანამებრძოლებზე.

სესია ერთხმად ადგენს ცნობილ იქნას სწორად ბელორუსიის სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატების რწმუნებანი და დამთავრებულად ჩაითვალოს ბელორუსიის სსრ უმაღლესი საბჭოს არჩევნების ცენტრალური საარჩევნო კომისიის მუშაობა.

ამავე სხდომაზე განხილული იქნა სესიის დღის წესრიგის მესამე საკითხი: ბელორუსიის სსრ კონსტიტუციის ზოგიერთ მუხლში ცვლილებათა და დამატებათა შესახებ.

მოხსენებით ამ საკითხზე გამოვიდა დეპუტატი პოლესიას ოლქის კომაროვიჩის საარჩევნო ოლქიდან ა. ვ. ერმაკი.

საქ. სკკ ცენტრალური კომიტეტის პლენუმი

25-26 ივლისს ჩატარდა საქ. სკკ ცენტრალური კომიტეტის მესამე პლენუმი. პლენუმმა განიხილა ორი საკითხი: საქ. სკკ ცენტრალური კომიტეტის გადაწყვეტილების რეალიზაცია — ახალგაზრდობაში სტახანოვური მოძრაობის გაფართოებისა და სოციალისტური შეჯიბრების გაშლის შესახებ ლენინური კომკავშირის XX წლისთავთან დაკავშირებით და მეორე—საქ. სკკ ცენტრალური კომიტეტის 1938 წლის პირველი ნახევრის ბიუჯეტის შესრულების შესახებ.

პირველ საკითხზე მოხსენებით გამოვიდა საქართველოს სკკ ცენტრალური კომიტეტის მდივანი ამხ. ალ. მირცხულავა.

მომხსენებელი განსაკუთრებით შეეხო მოსკოვის სტალინის სახელობის ავტოქარხნის ახალგაზრდა სტახანოველთა მომართვის დიდ მნიშვნელობას, რომელმაც საქმიანი გამოძახილი ჰპოვა საქართველოს კომკავშირულ ორგანიზაციებში. აღნიშნა, რომ მოსკოვის ავტოქარხნის სტახანოველთა მომართვამ საქართველოს ახალგაზრდობის საწარმოო აქტივობის და ენტუზიაზმის ახალი აზვირთება გამოიწვია. მან დაასახელა მთელი რიგი კომკავშირული ორგანიზაციები, რომლებიც წარმატებით იბრძვიან ახალგაზრდა რიგების გაფართოებისათვის, აგრეთვე ილაპარაკა სტახანოვური მოძრაობისათვის ფორმალური ხელმძღვანელობის შესახებ ადგილებზე. გააკრიტიკა თბილისის რკინიგზის პოლიტგანყოფილების კომკავშირსა და ბაქოს რკინიგზის კომკავშირულ ორგანიზაციებს შორის დადებული ხელშეკრულება როგორც ზოგადი ხასიათისა, რომელიც აშორებს ახალგაზრდობას ყოველდღიურ პრაქტიკულ მუშაობისაგან.

ამხ. მირცხულავას მოხსენების ირგვლივ გამართულ კამათში მონაწილეობა მიიღო 34 კაცმა.

კომკავშირის ფოთის საქალაქო კომიტეტის მდივანმა ამხ. ი. იზორიამ აღნიშნა, თუ რა დიდი სიხარულითა და ენტუზიაზმით ემზადებიან ლენინურ-სტალინური კომკავშირის XX წლისთავის იუბილესათვის ფოთის პირველადი კომკავშირული ორგანიზაციები. კომკავშირის კრებებზე კავშირგარეშე ახალგაზრდობასთან ერთად განიხილეს მოსკოვის სტალინის სახელობის ავტოქარხნის ახალგაზრდა სტახანოველების მიმართვა—დედა-სამშობლოსათვის ბრწყინვალე საჩუქრების მომზადების შესახებ. ფოთის ნავსადგურის კომკავშირულ ორგანიზაციამ ჩამოაყალიბა კომკავშირული ხუთი ბრიგადა. გემთმშენებელ ქარხნის კომკავშირელები ცოტაია და ჭითანავა დღიურ გეგმებს 200—300 პროცენტით ასრულებენ.

— კომკავშირის XX წლისთავთან დაკავშირებით სოცშეჯიბრების გაშლამ ხელი შეუწყო სტახანოველთა რიგების გაფართოებას, — ამბობს ხაშურის კომკავშირის რაიკომის მდივანი ა. ზურაბაშვილი. მაგალითად, სანამ სოცშეჯიბრებას გავშლიდით, ხაშურის რაიონში სულ 493 სტახანოველი იყო, ახლა—793 სტახანოველი გვყავს. მაგრამ ჯერ კიდევ ზოგიერთი კომკავშირული ორგანიზაციის ხელმძღვანელები არასერიოზულად ეპყრობიან ახალგაზრდა სტახანოველთა გამოზრდის საქმეს. სტახანოველთა რიგების გაფართოებას სცდილობენ ცრუსტახანოველებით. ხაშურის ელმავალთა დეპოში სტახანოვლად სიაში შეიტანეს სამკითხველოს გამგე იმისათვის, რომ ის გაზეთებს კარგად ანაწილებდა თანამშრომელთა შორის.

პლენუმზე საინტერესო სიტყვით გამოვიდა ოჩამჩირის სტალინის სახელობის კოლმეურნეობის ახალგაზრდა სტახანოველი-ქალი საქ. სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი ცაცა ქარდავა. მან პლენუმს უამბო იმაზე, თუ როგორ ემზადება მათი კოლმეურნეობის ახალგაზრდობა კომკავშირის XX წლისთავის იუბილესათვის.

— ჩვენს კოლმეურნეობაში,—ამბობს ის, — 126 ახალგაზრდა სტახანოველი მუშაობს; მათი წარმატებითი მუშაობით ჩაის კრეფის იულისის თვის გეგმა გადაჭარბებით და მაღალხარისხოვნად შესრულდა.

ამხ. ც. ქარდავა ყოველდღიურად კრეფს 215 კილოგრამ ჩაის მწვანე ფოთოლს. კომკავშირის XX წლის თავთან დაკავშირებით მან ვალდებულება აიღო დღეში მოკრიფოს 275 კილოგრამი.

პლენუმმა მეორე საკითხზე შეიტანა ამხ. შ. ჭანუყვაძის მოხსენება. ორივე საკითხის გარშემო მიიღო სათანადო რეზოლუციები.

დასასრულ პლენუმმა განიხილა ორგანიზაციული საკითხი. საქ. სკკ ც. კ-ის ბიუროს წევრებად არჩეულ იქნა კომკავშირის ცენტრალურ კომიტეტის გლეხი ახალგაზრდობის განყოფილების გამგე ამხ. შ. დვეგუაძე და პიონერ განყოფილების გამგე მ. თომაძე. მუშა ახალგაზრდობის გამგედ პლენუმმა დაამტკიცა ამხ. პ. დანილევიჩი.

პლენუმის უკანასკნელ სხდომას ესწრებოდნენ საქ. კ. პ. (ბ) ც. კ-ის მდივანი ამხ. კ. ჩარკვიანი და ც. კ-ის პარტიული პროპაგანდისა და აგიტაციის განყოფილების გამგე ამხ. ჰ. შარია.

დივერსანტის შეპყრობა

სვერდლოვსკი, 26 ივლისი (საკადესი). ლ. მ. კაგანოვიჩის სახელობის გზის ეგორშინსკის განყოფილების მე-21 დისტანციის საგზაო შემომვლელმა ევგენია მათეს-ასულმა ჟულიმოვამ თავისი უბნის დათვალიერების დროს აღმოაჩინა, რომ მე-162 კილომეტრზე რელსების შესაყართან ვიღაცას ომბოხო ჩაერჭო.

ევგენია მათეს-ასულს გააზსენდა, რომ როდესაც ის მე-162 კილომეტრისაკენ მიდიოდა, ვიღაც უცნობ კაცს შეხვდა. იგი გამოუდგა ამ კაცს. რემონტის მუშათა დახმარებით უცნობი შეიპყრეს. იგი აღმოჩნდა დივერსანტი, რომელსაც მატარებლის დამსხვრევა ჰქონდა განზრახული.

გზათა სახალხო კომისარმა ამხ. ლ. მ. კაგანოვიჩმა ამხ. ჟულიმოვას გაუგზავნა დეპეში, სადაც აღნიშნულია მის მიერ გამოჩენილი მაღალი სიფხიზლე და პატრიოტიზმი, სამსახურის მოვალეობათა შესრულების დროს.

სახალხო კომისრის ბრძანებით ამხ. ჟულიმოვა დაჯილდოებულია ნიშნით „საპატიო რკინიგზელს“ და სახელწარწერილი საათით.

ჩაის ფოთლის დამზადება

„საქჩაის“ 25 ივლისის ცნობებით

რაიონები	ჩაის ფოთლის დამზადების წლიური გეგმა (ტონობით)	ჩაის ფოთლის დამზადების ივლისის გეგმა დასაწყისის ჩა ფენილი ივლისი (ტონობით)	დამზადებულია ფოთ ლიერად სულ ნაწილობ (ტონობ)	დამზადებულია ფოთ ლიერად ივლისში (ტონობით)	წლიური გეგმის შესრულება %	ივლისის გეგმის შესრულება პროცენტებით.
ბათუმი	1360	381,6	752	284,9	55,3	74,7
ქობულეთი	6680	2122,7	3228,8	1162,8	48,3	54,6
სულ აჭარის						
ასსრ	**8040**	**2504,3**	**3980,8**	**1447,7**	**49,5**	**57,8**
გალი	2290	555	1244,4	383,9	54,3	69,2
ონამჩირე	1170	278,8	671,7	228,1	57,4	81,8
სულ აფხაზეთის						
ასსრ	**3460**	**833,8**	**1916,1**	**612**	**55,4**	**73,4**
მახარაძე	3555	2599,8	4281	1673,3	50	64,4
ჩოხატაური	1050	252	562,4	173,5	53,6	68.8
ლანჩხუთი	3200	972,8	1524	544.8	47,6	56
სამტრედია	200	46	102	26,8	51	53,3
წულუკიძე	725	167,3	387,8	90,1	53,5	53,9
ქუთაისი	180	46,7	82,2	26,5	45,7	56.7
ტყიბული	375	97,7	175,8	56	46,9	57,3
ცხაკაია	900	226.5	426,9	113,4	47,4	50,
გეგეჭკორი	1929	469	1038,8	288,2	53,9	61,4
ზუგდიდი	3934	968.7	1935,8	530,5	49,2	54,8
წალენჯიხა	1208	297.3	613,4	189,7	50,8	63,8
ჩხოროწყუ	964	229	500,3	141,6	51,9	61,8
ხობი	280	67,2	170,5	46,7	60,9	69,5
სულ	**35000**	**9778,1**	**17697,6**	**5980,8**	**50,6**	**61**

ივლისის პირველ ხუთდღიურში დამზადებულ იქნა 752,1 ტონა ჩაის მწვანე ფოთოლი, მეორე ხუთდღიურში — 1662,3, - მესამეში — 1500,2 მეოთხეში—1102,3 და მეხუთში კი943,9 ტონა.

სესხის რეალიზაცია საქართველოში

საქართველოს სახელმწიფო შრომითი შემნახველი სალაროებისა და სახკრედიტის სამმართველოს ცნობით, 26 ივლისს, ღამის 12 საათისათვის საქართველოს სს რესპუბლიკაში სესხი გავრცელებული იყო 101.982.000 მანეთის რაოდენობით (გასულ წელს „თავდაცვის განმტკიცების სესხი“ ამ დროისათვის გავრცელებული იყო 85.514.000 მანეთი).

ქალაქის მცხოვრებლებმა სახელმწიფოს სესხად მისცეს 85.269.000 მანეთი, ე. ი. 15 პროცენტით მეტი გასულ წელთან შედარებით და კოლმეურნეებმა და ერთპიროვნულმა მეურნეებმა 16.713.000 მანეთი—6,2 პროცენტით მეტი, ვიდრე შარშან.

აფხაზეთის ასს რესპუბლიკის მშრომელებმა ხელი მოაწერეს 8.997.000 მანეთის სესხზე (22,2 პროცენტით მეტი, ვიდრე შარშან), აჭარის ასს რესპუბლიკის მშრომელებმა — 7.012.000 მან. (შარშანდელზე 7,9 პროცენტით მეტი), სამხრეთ-ოსეთის ავტონომიური ოლქის მშრომელებმა — 1.642.000 მან. (16,7 პროცენტით მეტი, ვიდრე შარშან) და თბილისის მშრომელებმა — 37.840.000 მან. (შარშანდელზე 14,4 პროცენტით მეტი).

სესხის რეალიზაციის საქმეში წინ მიდიან: ასპინძის, ახალციხის, ვანის, გეგეჭკორის, დუშეთის, ზემო და ქვემო სვანეთის, ყარაიას, ქუთაისის, ლანჩხუთის, ფოთის, ტყიბულის, თიანეთის, ჩხარის, წალკის რაიონები და აფხაზეთის ასს რესპუბლიკა.

ჩამორჩენილი არიან (განსაკუთრებით სოფლის მოსახლეობაში): თბილისის, გურჯაანის, ზესტაფონის, კასპის, ყვარლის, ლაგოდეხის, ონის, საგარეჯოს, ხაშურის, წალენჯიხის, ჩოხატაურის რაიონები და სამხრეთ-ოსეთის ავტონომიური ოლქი.

ხელის მოწერა გრძელდება.

გამოვასწოროთ ჩამორჩენა მოსავლის აღებაში

მოსავლის აღებაში მდგომარეობა უცვლელია

(ხაშური, ტელეგრაფით საკ. კორესპონდენტისაგან)

მოსავლის აღება და ლეწვა ხაშურის რაიონის კოლმეურნეობებში ისევ ნელი ტემპით მიმდინარეობს, გამოყენებული არ არის მთელი ძალები, მოუწესრიგებელია შრომა. მაგალითად, ქვიშხეთის კოლმეურნეობა „ახალ შრომაში“ კოლმეურნეობის თავმჯდომარე პავლე ღონღაძე დღის 2 საათზედაც არ იყო თავის ადგილზე. როგორც გამოირკვა, ის დროს ქეიფში ატარებდა. შეკითხვაზე, თუ რამდენი ბრიგადა მუშაობდა მოსავლის აღებაზე 23 ივლისს, სასოფლო საბჭოს თავმჯდომარემ ვ. დარსაველიძემ განაცხადა — 6 ბრიგადაო. შევამოწმეთ ადგილზე და აღმოჩნდა, რომ მინდვრებზე მუშაობდა მხოლოდ მეექვსე ბრიგადა.

ქვიშხეთის კოლმეურნეობას მოსავალი გეგმით უნდა აეღო 146 ჰექტარზე. ფაქტიურად აიღო მხოლოდ 80 ჰექტარზე. მიუხედავად ამისა, კოლმეურნეობის თავმჯდომარემ პავლე ღონღაძემ კომბაინის მიღებაზე რატომღაც უარი განაცხადა.

ცხრამუხის კოლმეურნეობის ფარეთობში ვნახეთ კომბაინი, რომელიც მოუვლელობისა და საერთოდ, უყურადღებობის გამო კუდად მუშაობს, ხშირად ჩერდება. ოსიაურის მტს-მა (დირექტორი კ. კუცია) მეტად ცუდად შეაკეთა კომბაინი.

სოფელ ქემჯერში მოსავლის აღებაზე 23 ივლისს არცერთი კოლმეურნე არ იყო გასული. სოფელ ბროლში გაშლილი არ არის დანაკარგებთან ბრძოლა, მკის დროს თავთავები ადგილზე რჩება და მას პირუტყვი სჭამს. კოლმეურნეობის თავმჯდომარის მოადგილე ი. ქართველიშვილი კი უპასუხისმგებლოდ აცხადებს: ასეთი დანაკარგებით ჩვენს ქვეყანას არაფერი დააკლდებაო.

სოფელ ალის ეკონომიის სახელობის კოლმეურნეობაში 23 ივლისს სალეწი მანქანა უქმად იდგა ცუდი რემონტის გამო.

სოფელ ტკოცის კოლმეურნეობა „წითელ ლაშქარში“ განრიგის მიხედვით ოსიაურის მტს-ს 10 ივლისისათვის უნდა გაეგზავნა სალეწი მანქანა, მაგრამ ის დღესაც არ არის გაგზავნილი. ამ კოლმეურნეობას გასალეწი აქვს 163 ჰექტარის მოსავალი. ამ მხრივ აქ საგანგაშო მდგომარეობაა.

სოფელ ფლევის კოლმეურნეობა „წითელ ოქტომბერში“ ორი სალეწი მანქანაა, მაგრამ მხოლოდ ერთი მუშაობს. კოლმეურნეობის თავმჯდომარე ს. ტეფნაძე აცხადებს — ორ სალეწ მანქანას მე ვერ მოვუმარაგე გასალეწი მოსავალი და იგი ამიტომ გაგიჩერდაო. ამავე დროს, ეს ერთი სალეწი მანქანაც სრულიად უმიზეზოდ გააჩერეს და მხოლოდ 2 საათის შემდეგ აამუშავეს.

ხაშურის პარტიულმა და საბჭოთა ორგანიზაციებმა სათანადო დასკვნები უნდა გამოიტანონ ამ მდგომარეობიდან და სასწრაფოდ მიიღონ ყველა საჭირო ზომა სამარცხვინო ჩამორჩენის გამოსასწორებლად.

გრ. ცუცქირიძე.

ჩაის ფოთლის კრეფას ცუდად ხელმძღვანელობენ

(ფოცხოვი ცხაკაიას რაიონიდან)

ცხაკაიას რაიონის კოლმეურნეობებმა წელს ქვეყანას უნდა მისცენ 900.000 კილოგრამი ჩაის ფოთოლი. ადგილობრივმა პარტიულმა და საბჭოთა ორგანიზაციებმა და სამეწარმეო ორგანოებმა პირველად გულმოდგინედ მოჰკიდეს წელი ჩაის ფოთლის კრეფას და მაისის გეგმა 112 პროცენტით შეასრულეს. მიღწეულმა წარმატებამ ზოგიერთ მეშაკში თვითკმაყოფილება გამოიწვია და ივნისის გეგმა არ შესრულდა. ჩაის კრეფის ივლისის გეგმა 25 რიცხვისათვის მხოლოდ 50,1 პროცენტით იყო შესრულებული.

ჩაის კრეფაში სამარცხვინო ჩამორჩენა გამოწვეულია მთელ რიგ კოლმეურნეობებში ჩაის განუწყვეტელი კრეფის გაუტარებლობით შრომის მოუწესრიგებლობითა და აგრეთვე კოლმეურნეობებზე მიმაგრებულ ზოგიერთ მუშაკთა საქმისადმი გულგრილი დამოკიდებულებით.

სოფელ ზანის კოლმეურნეობა „პირველ ნაბიჯში“ (თავმჯდომარე აკაკი ბოჯგუა) გეგმით გათვალისწინებულ 10.553 კილოგრამიდან ივლისის პირველ ნახევარში მოკრეფილი იყო მხოლოდ 2.883 კილოგრამი.

ასევე ჩამორჩა სოფელ ეკის კოლმეურნეობა „წითელი ოქტომბერი“ სადაც იასონ ადამიას ბრიგადა ძლიერ ცუდად მუშაობს.

სოფელ პეთლეშის კოლმეურნეობებიდან ყველაზე სამარცხვინოდ ჩამორჩა კაროვის სახელობის კოლმეურნეობა. აქ ივლისში შოსაკრეფ 9.757 კილოგრამი ჩაის ფოთლიდან ორ კვირაში ერთი მეოთხედიც ძლივს მოკრიფეს.

თითქმის ანალოგიური მდგომარეობაა კოლმეურნეობა „ნაბიჯი წინ“-ში, სოფ. ფოცხოს ორჯონიკიძისა და ლუძაძის ბერიას სახელობის კოლმეურნეობებში.

კოლმეურნეებს ჩაის კრეფაში უბნის აგრონომები და აგროტექნიკოსები სათანადო აგროტექნიკურ დახმარებას არ უწევენ. ამ მხრივ გულგრილობას იჩენენ სოფ. ფოცხოს უბნის აგრონომი ს. კურდღელია, აგროტექნიკოსები: ანტონ ცხვიტავა, აკაკი ტყეებუჩავა და სხვ. ყოველივე ეს მოწმობს, რომ ცხაკაიას რაიმიწკომი და მტს-ი ჩაის ფოთლის კრეფას ცუდად ხელმძღვანელობენ.

ჯ. გიგიბერია

ახალი წარმატება ჩაის კრეფაში

ქობულეთის რაიონის სოფ. ბობოყათის მოლოტოვის სახელობის კოლმეურნეობის წევრებმა—ახალგაზრდა სტახანოველებმა თუნთულ თამაზაშვილმა და გული კუჩუკ-ოღლიმ, სოციალისტური შეჯიბრების გაშლის შედეგად, 23 ივლისს თვითეულმა მოჰკრიფა 155 კილოგრამი ჩაის მწვანე ფოთოლი და გეგმა 750-პროცენტით შეასრულა.

საკავშირო ალკა ოცი წლისთავთან დაკავშირებით თუნთულმა და გულიმ ვალდებულება აიღეს მოჰკრიფონ დღეში ჩაის 200-200 კილოგრამი ფოთოლი და თავიანთი გამოცდილება სხვა მკრეფავებსაც გაუზიარონ.

აკ. ბურკანიძე

სოხუმის რაიონის მეთამბაქოე კოლმეურნეთა მიმართვამ მხურვალე გამოძახილი ჰპოვა

ლაგოდეხის რაიონის მეთამბაქოე კოლმეურნეები აღტაცებით გამოეხმაურნენ აფხაზეთის მეთამბაქოე კოლმეურნეთა მომართვას.

ამ დღეებში, სოფელ განათლების კოლმეურნეობა „წითელ ვარსკვლავში“ შესდგა კოლმეურნეობის წევრთა საერთო კრება თამბაქოს უხვი და ხარისხოვანი მოსავლისათვის სოცშეჯიბრებაში ჩაბმის შესახებ. განხილულ იქნა აფხაზეთის კოლმეურნეთა მომართვა მეთამბაქოე კოლმეურნეთა სოცშეჯიბრებაში გამოწვევის შესახებ.

კოლმეურნეებმა იკისრეს ვალდებულება, რომ 1938 წელს მიიღებენ თამბაქოს მაღალ მოსავალს — 15 ცენტნერ მაღალხარისხოვან თამბაქოს, ნაცვლად გეგმით გათვალისწინებულ 9,8 ცენტნერისა.

60 წლის მოხუცმა კოლმეურნემ სამსონ კობერიძემ სთქვა—„მე მთელ ჩემს გამოცდილებას გამოვიყენებ იმისათვის, რათა თამბაქოს უხვი მოსავალი მივიღოთ. ვკისრულობ ვალდებულებას სანიმუშოდ დავაყენო თამბაქოს მოვლის საქმე ჩემს ნაკვეთზე და სოციალისტურ შეჯიბრებაში ვიწვევ რაიონის ყველა მოხუც კოლმეურნეს. კერძოდ, ჩვენი კოლმეურნეობის მოხუც წევრს სოლომონ ბოჟაძეს“.

ჯგუფის ხელმძღვანელმა ქალმა, სტახანოველმა ტასო იაშვილმა იკისრა ვალდებულება უზრუნველჰყოს ჯგუფში შრომის ისეთი ორგანიზაცია, რომ მისმა ნაკვეთმა კოლმეურნეობას მისცეს უხვი და ხარისხიანი მოსავალი. ტასომ შეჯიბრებაში გამოიწვია მეორე ბრიგადის ჯგუფის ხელმძღვანელი აფრასიონ ცერცვაძე. ნინო რაზმაძემ სოცშეჯიბრებაში გამოიწვია ნინო ბაზიკა და სხვა.

ბრიგადებს შორის და ინდივიდუალური შეჯიბრების გაშლის შემდეგ კოლმეურნეობამ სოციალისტურ შეჯიბრებაში გამოიწვია სოფ. გურჯენიანის დიმიტროვის სახელობის კოლმეურნეობა. რაიონის თითქმის ყველა კოლმეურნეობა ჩაბმულია სოციალისტურ შეჯიბრებაში. (საქდესი).

რამის უხვი მოსავალი

სილნაღი, (საკ. კორ.). ალაზნის რამის საბჭოთა მეურნეობამ (დირექტორი მ. გოგოსაშვილი) რამის პირველი მოკვრა დაამთავრა 89 ჰექტარზე. მეურნეობას ამ ფართობიდან გეგმით უნდა მიეღო 676 ტონნედი ღერო, ნამდვილად მიღებულია 1.206 ტონა, ანუ გეგმა შესრულებულია 178,4 პროცენტით.

გეგმის მიხედვით თვითეულ ჰექტარიდან აქ უნდა მიეღოთ 7,5 ტონა რამი, მაგრამ მიღებულია 13,5 ტონა. ამგვარად, ალაზნის რამის საბჭოთა მეურნეობამ წლიური გეგმა პირველი მოსავლით 53,3 პროცენტით შეასრულა.

ახლა გაცხოველებული მუშაობა სწარმოებს რამის მეორე მოსავლის ასაღებად.

ვოლმეურნეობა „შრომის“ (მახარაძის რაიონი) მე-6 ბრიგადის საუკეთესო სტახანოველები (მარცხნიდან მარჯვნივ) ელენე ჩხაიძე, ქსენია ბაბილოძე, კატო ჩხაიძე და ნადია წინარიძე ჩაის კრეფაზე.

ფოტო ვ. გინზბურგისა („სოიუზფოტოს“ საქ. განყ.)

აღმოვფხვრათ ლიბერალიზმი მონაფვეთა აკადემიურ შეფასებაში

ეროვნული ბიბლიოთეკა

◇

დ. დოთიაშვილი

ბ. კაკაბაძე

საკ. კ. პ. (ბ) ც. კ-ის სკოლისა და მეცნიერების განყოფილების ინსტრუქტორები.

◇

მიმდინარე სასწავლო წელს საშუალო სკოლის კურსდამთავრებულთა მუშაობის შესწავლა ნათლად ადასტურებს იმას, რომ სწავლების ხარისხის ამაღლების საქმეში გასულ წელთან შედარებით თვალსაჩინო წარმატებები გვაქვს.

მთელმა რიგმა საშუალო სკოლებმა წელს ჩვენს ქვეყანას მისცეს საუკეთესოდ მომზადებული ადამიანები, მეცნიერებათა საფუძვლების კარგად დაუფლებულნი. დიდია ასეთი სკოლების რაოდენობა. მრავალი არიან ისეთები, რომლებმაც საშუალო სკოლის კურსი საუკეთესოდ დამთავრეს. დავასახელებთ მხოლოდ ზოგიერთს. მაგალითად, ქუთაისის პირველი საშუალო სკოლის მე-10 კლასის მოსწავლეთა დიდმა უმრავლესობამ საუკეთესოდ ამოხსნა ამოცანები და მაგალითები მათემატიკაში. მოსწავლეების (ჩხეიძე, ნიეარაძე, ჩაჩანიძე, გვაძაბია და სხვ.) ნამუშევრები უდიდესი მოდომებით, ცოდნითა და სიყვარულით არის შესრულებული. ასეთსავე შთაბეჭდილებას სტოვებს თელავის საშუალო სკოლის ზოგიერთი მოსწავლის ნამუშევრები. საუკეთესო შედეგებს მათემატიკაში იძლევიან ავროეთვე თბილისის მე-18, მე-43, პირველი და სხვა სკოლების მოსწავლენი. რაიონებიდან—თელავის, გორის, ჭიათურის, სილნაღის, ხაშურისა და სხვა საშუალო სკოლები.

მაგრამ, სამწუხაროდ ჩვენში ჯერ კიდევ არის დარჩენილი ზოგიერთი სკოლა და მასწავლებელი, რომელთა უპასუხისმგებლობის შედეგად გვაქვს მტკივნეული ხასიათის ჩამორჩენები. ზოგან სტალინური ეპოქის ბედნიერი ახალგაზრდობის კომუნისტურად სწავლა-აღზრდის დარგში დაუშვებელ გულგრილობას იჩენენ. ყოველდღიურ ზრუნვას მოვალეობის ხერელად და ფორმალურად შესრულებით სცვლიან.

სწორედ ამგვარი უპასუხისმგებლობით უნდა აიხსნას ის ფაქტი, რომ სოფ. სვიმონიანთხევის (თიანეთის რაიონი), ოფშკვეთის (ქუთაისის რაიონი) და ახუთის (ჩხოროწყუს რაიონი) საშუალო სკოლების მათემატიკის მასწავლებლებმა ს. კერესელიძემ, მ. ცობილაძემ და ირ. ჯალიღანიამ თვითონაც ვერ ამოხსნეს ამოცანები და მაგალითები გეომეტრიასა და ტრიგონომეტრიაში.

ხშირია ისეთი შემთხვევები, როცა სკოლის ამა თუ იმ სასწავლო დისციპლინაში ჩამორჩენის დაფარვის მიზნით მომართავენ თვალისაზვევის პოლიტიკას, ხელოვნურად სწევენ მეოთხედებისა და წლის ბოლოს მოსწავლეთა წარმატების მაჩვენებლებს.

მაგალითისათვის ავიღოთ ჩხარის რაიონის სოფ. თერჯოლის საშუალო სკოლა (დირექტორი—ნიკ. ჭუმბურიძე). ამ სკოლაში მათემატიკის მასწავლებელია ამხ. დანელია, რომელიც 37 მოწაფის ნამუშევრიდან 30-ს აფასებს „ფრიადზე“, მაშინ როდესაც ამ სკოლის მე-10 კლასის მოსწავლეთა ნამუშევრიდან განსახკომის რეცენზენტების მიერ არცერთი „კარგზედაც“ არ იქნა შეფასებული, რადგან ძიცემული ამოცანა სათანადოდ არ არის ამოხსნილი. ამგვარად, გამოელინებული იქნა 30 ცრუფრიადოსანი. ამავე სკოლაში გეომეტრია-ტრიგონომეტრიის ნამუშევრების შეფასებაში ანალოგიურ მდგომარეობას აქვს ადგილი.

აშკარა უპასუხისმგებლობის ნიმუშად შეიძლება ჩაითვალოს ხიდისთავის სკოლის დირექტორისა და საგნების მასწავლებელთა მოქმედება. ამ სკოლის (დირექტორი — ფოცხიშვილი) მიერ წარმოდგენილ 38 მოსწავლის ნამუშევართაგან აღგებრაში ექვსი შეფასებულია „ფრიადზე“, თორმეტი „კარგზე“ და ცხრა „საშუალოზე“. ფაქტიურად აღნიშნული ნამუშევრიდან მხოლოდ თორმეტი შეიძლება შეფასდეს „საშუალოზე“, დანარჩენი კი „ცუდზე“.

თუმცა ამ სკოლის მოსწავლეთაგან არცერთი არ არის ისეთი, რომელსაც ერთერთ ძირითად საგანში საშუალო შეფასება არ ჰქონდეს, სკოლის დირექტორი მაინც დაჟინებით მოითხოვდა, რომ ამ სკოლის რამდენიმე მოსწავლისათვის განსახკომს „ფრიადოსნობის“ ატესტატები მიეცა.

გასაგებია, რომ სკოლამ ასეთ მოთხოვნაზე უარი მიიღო. მაგრამ გამოჩნდნენ „ჭირისუფლები“, გაზეთმა „საბჭოთა მასწავლებელმა“ ნაცვლად იმისა, რომ სისტემატიურად ბრძოლა ეწარმოებინა თვალისახვევის ამ ალმაშფოთებელი ფაქტების წინააღმდეგ, სრულიად შეუსწავლელად და გამოუკვლევად მოათავსა 15 ივლისის ნომერში მყვირალა წერილი სათაურით — „უთავობა თუ მაგნებლობა“.

გაზეთის უპასუხისმგებლობა იქამდე მივიდა, რომ განსახკომის მიერ ამ მიმართულებით გადადგმული ნაბიჯი მან მავნებლობად გამოაცხადა.

გაზეთის გამოსარჩლების შემდეგ ხიდისთავის საშუალო სკოლის გათამამებული დირექტორი ფოცხიშვილი 18 ივლისის თარიღით განსახკომის სახელზე შედგენილ მოჰართვაში დაჟინებით მოითხოვს — „ფრიადოსნობის“ ატესტატები მიეცეს კიდევ დამატებით ორ მოსწავლეს ქ. მ-ძეს და უ. დ-ძეს „რადგან ამ მოსწავლეებს მეოთხე მეოთხედში და წლის ბოლოს ყველა საგნებში ჰქონდათ „ფრიადები“. ამ მოსწავლეთა წერითი ნამუშევრები ჩვენთან ინახება. ამ ენასა და ლიტერატურაში და გეომეტრია-ტრიგონომეტრიაში თვით სკოლის შეფასებით „საშუალოზეა“ შესრულებული. ასევე „საშუალოზეა“ შესრულებული სკოლის შეფასებით ქ. მ-ძის მიერ დავალებანი ალგებრაში, გეომეტრიასა და ტრიგონომეტრიაში.

აშკარაა, უპასუხისმგებლობა გამოიჩინა ფრიადოსნობის საკითხში ჩხოროწყუს რაიგანათლების განყოფილებამ. განათლების განყოფილების გამგე ვლ. ვეკუას საჭირო ახსნა-განმარტება მიეცა, რომ ახუთის საშუალო სკოლიდან არცერთ კურსდამთავრებულს არ მისცეშოდა ფრიადოსნობის ატესტატი, რადგან ისინი ფრიადოსნობის მოთხოვნილებას ვერ აკმაყოფილებდნენ.

ამის შემდეგ ვლ. ვეკუა მაინც შეეცადა მიეღო ჭოწმობები. მისი ხელმოწერით განსახკომი ღებულობს მომართვას 19 ივლისის თარიღით იმის შესახებ, რომ განსახკომმა ჩხოროწყუს განათლების განყოფილებას დამატებით გადაუგზავნოს სამი ფრიადოსნობის ატესტატი. ირკვევა, რომ ფრიადოსნობის ატესტატები ჩხოროწყუს განათლების განყოფილებას სჭირდება ახუთის სკოლისათვის. ამ ატესტატების მიღებას განათლების განყოფილება ანდობს ახუთის სკოლის ერთერთი კურსდამთავრებულის ი. ჯ-იას მშობლებს. ჩხოროწყუს რაიონიდან თბილისში ჩამოდის ი. ჯ-იას მშობელი იმისათვის, რომ განყოფილების გამგისაგან დაპირებული ფრიადოსნობის ატესტატი მიიღოს. განსახკომი, რასაკვირველია უარით ისტუმრებს ი. ჯ-იას მამას, რადგან მის შვილს შეფასება საგამოცდო წერითს სამუშაოში „საშუალო“ აქვს.

წერილში აღნიშნული ფაქტები მეტყველობენ იმაზე, რომ ნამდვილი ფრიადოსნობისათვის ბრძოლა ზოგჯერ თვალის ახვევით იცვლება. განათლების სახალხო კომისარიატი, მიუხედავად მის მიერ ამ მიმართულებით ჩატარებული მუშაობისა, ჯერ კიდევ სათანადო ზომებს ვერ ღებულობს, რათა სკოლებში საბოლოოდ აღმოიფხვრას დამახინჯებანი მოსწავლეთა შეფასებაში.

საჭიროა კომისარიატმა გადამწყვეტი ნაბიჯები გადადგას იმ მიმართულებით, რომ ამ მხრივ დამნაშავენი ყველანი სანიმუშოდ დაისაჯონ.

„საბჭოთა მასწავლებელმა“ საჭირო დასკვნები უნდა გამოიტანოს ხსენებული ფაქტებიდან. სასტიკი ბრძოლა უნდა გაიშალოს თვალის ამხვევთა წინააღმდეგ. სახალხო განათლების ორგანოებს ევალებათ ნამდვილად განახორციელონ საუკეთესო ლენინელის, საქართველოს ბოლშევიკების მებრძოლი ხელმძღვანელის, ამხანაგ ლ. ბერიას შეანიშნავი ანითითებანი — „მოწაფეთა გმირობა და სრულმპყრობელობა არის სწავლა ფრიადზე“.

რკინიგზელთა სრულიად-საკავშირო დღის შესახვედრად

ქუთაისის რკინიგზელები რკინიგზელთა სრულიად-საკავშირო დღეს —30 ივლისს ახალი საწარმოო წარმატებებით ხვდებიან. ქუთაისის დეპოს მემანქანემ ამხ. გვარაკიძემ იკისრა ვალდებულება, რომ 30 ივლისისათვის თავისი ორთქლმავლით 60 ათას კილომეტრს ისე გაივლის, რომ რემონტი არ დასჭირდება. თავისი ვალდებულება მან ღირსეულად შეასრულა. იზრდებიან მემანქანე კრივონოსელთა რიგები. საუკეთესო მემანქანეებმა — კრივონოსელებმა ამხ. ქავთარაძემ, დარჩიამ, ჯაფარიძემ და სხვებმა იკისრეს ვალდებულება, ურემონტოდ გაიარონ 100 ათასი კილომეტრი.

მატარებელთა შემდგენლები ამხ. გერაძე და ობოლაძე სტახანოვურად მუშაობენ და ნორმებს სისტემატიურად 170—175 პროცენტით ასრულებენ. სტახანოველები ამხ. წულაია, ნიკიტინი, გველესიანი და ზვიადაძე შესანიშნავად უვლიან გზებს, თავის დროზე სცვლიან რელსებს და შპალებს. მათ უბანზე არცერთი ავარია არ მომხდარა გზის გაფუჭების გამო. რკინიგზელთა სრულიად-საკავშირო დღის აღსანიშნავად სტახანოვური შემომვლელები და მეისრეები ვალდებულებას კისრულობენ უკეთესად მოუარონ გზებს.

ქაპიტალისტური სამყარო ახალი კრიზისის მიჯნაზე *

ე. ვარგა

1938 წლის დასაწყისისათვის კაპიტალისტური სამყარო ახალი ეკონომიური კრიზისის წინაშე აღმოჩნდა. ყველაზე მდიდარ და მძლავრ კაპიტალისტურ ქვეყანაში — ამერიკის შეერთებულ შტატებში კრიზისი უკვე დაიწყო და ამასთან არაჩვეულებრივი ძალით; სხვა ქვეყნებში და ახლა მწიფდება.

ახლანდელი კრიზისის ძირითადი ნიშნები განისაზღვრება იმით, რომ იგი სწარმოებს კაპიტალიზმის საერთო კრიზისის პერიოდში, როდესაც ბურჟუაზიას უკვე არ შეუძლიან მთლიანად გამოიყენოს მის მიერ შექმნილი მატერიალური საწარმოო ძალები, მუშა-ძალა, როდესაც არსებობს საწარმოო აპარატის ქრონიკული დაუტვირთავობა და ერონიკული უმუშევრობა.

1937 წლის განმავლობაში ახალი კრიზისის მომწიფებამ თავი იჩინა მსოფლიო მასშტაბით ბირჟის საქონლის ფასების და აქციების კურსის მკვეთრ დაცემაში. ამერიკის შეერთებულ შტატებში 1937 წელს დამდგარი კრიზისი უფრო მეტად ხასიათს ატარებს, ვიდრე 1929 წლის კრიზისი. თუ გამოსავალ წერტილად ავიღებთ 1929 წლის წარმოების მოცულობას, მივიღებთ შემდეგ ციფრებს: წარსული წლის მაისში ამერიკის შეერთებული შტატების მთელმა სამრეწველო წარმოებამ გვიჩვენა 1929 წლის მოცულობის 99 პროც. და 1938 წ. იანვარში დაეცა 67 პროცენტამდე, ე. ი. შემცირდა 33 პროცენტით, ამასთან მოხმარების საშუალებათა წარმოება 1937 წლის მარტიდან 1938 წლის იანვრამდე შემცირდა 22 პროც. ხოლო საწარმოო საშუალებათა წარმოება, რომელიც 1937 წლის აგვისტოში უდრიდა 104-ს, 1938 წლის იანვარში დაეცა 47-მდე, ე. ი. ნახევარზე მეტით. ეს მოწმობს წარმოების დაცემის ისეთ სწრაფ ტემპებს, როგორიც ჯერ არასოდეს არა ყოფილა კაპიტალიზმის განვითარების ისტორიაში.

ინგლისში მრეწველობის ის დარგები, რომლებიც უშუალოდ შეიარაღებაზე მუშაობენ და რომლებიც სამხედრო მრეწველობის ნედლეულსა და სხვა მასალას აწვდიან, დღემდე კარგ მდგომარეობაში არიან. სხვა დარგები კი, მაგალითად, საფეიქრო, სააღმშენებლო, უკვე ნათლად გვიჩვენებენ კრიზისის დასაწყისს.

რასაკვირველია, სამხედრო მზადება, შეიარაღებათა წარმოება არ წარმოადგენს კრიზისის თავიდან აცილების საშუალებას. ისეთ ქვეყანაში, როგორიცაა ინგლისი, რომელსაც აქვს კაპიტალის დიდი გამოუყენებელი რეზერვი, აქვს ნედლეული, მუშა-ძალა—მათი გამოყენება სამხედრო მასალის საწარმოებლად ბურჟუაზიის თვალსაზრისით ნიშნავს სამეურნეო მდგომარეობის გაუმჯობესებას. ნამდვილად ეს ასე არ არის. ჩვეულებრივად კაპიტალისტური სახელმწიფო, აფინანსებს რა შეიარაღებას, მშრომელ მასებს უდიდებს გადასახადებს. დაფინანსების ასეთ მეთოდს შედეგად მოსდევს ის, რომ ვერ ხერხდება მთლიანად კაპიტალისტური მეურნეობის გაუმჯობესება. შეიარაღებაზე სახელმწიფოს დაკვეთების გადიდება იწვევს მოსახლეობის გადამხდელუნარიანი მოთხოვნის შემცირებას. არ ხდება კაპიტალისტური ბაზრის არავითარი გაფართოვება იმიტომ, რომ მშვიდობიანი მოსახლეობისათვის საქონლის მაგივრად სწარმოებს განადგურების იარაღების — ზარბაზნების, ტყვიამფრქვევების და სხვ. დამზადება.

იმ შემთხვევაშიც კი, როდესაც ახალი დაკვეთების დაფინანსება ხდება არა გადასახადების გადიდებით, არამედ სესხების სახით, კაპიტალისტური ბაზრის ფაქტიურ გაფართოვებას აქვს თავისი გარკვეული საზღვრები. თუ შეიარაღება ხდება იმ კაპიტალის ხარჯზე, რომელიც საჭიროა კაპიტალისტური წარმოების ნორმალური მიმდინარეობისათვის, მაშინ ეს იწვევს დიდ შეფერხებებს, რასაც ამჟამად ადგილი აქვს, მაგალითად, გერმანიაში ან იაპონიაში, და შეიარაღებაზე გაწეული უზომო ხარჯების გამო ხალხის გაღატაკებას.

საფრანგეთის ეკონომიური მდგომარეობა დღემდე მეტად მძიმეა. ყველა კაპიტალისტური ქვეყნებიდან უკანასკნელ ციკლში გამოცოცხლება ყველაზე ნაკლებ საფრანგეთში იყო. და დღემდეც საფრანგეთის წარმოების საერთო დონე 1929 წელთან შედარებით 20 პროცენტით ნაკლებია. ეს ნაწილობრივ იმით აიხსნება, რომ საფრანგეთი უფრო გვიან შევიდა წინა კრიზისში, ვიდრე სხვა ქვეყნები, დაახლოვებით 1931 წელს. დეპრესია საფრანგეთში უფრო დიდხანს გაგრძელდა. მაგრამ, გარდა ამისა, საფრანგეთში ეკონომიკის მდგომარეობაში დიდ როლს თამაშობს მწვავე პოლიტიკური ბრძოლა, რომელსაც მსხვილი ბურჟუაზია აწარმოებს მუშათა კლასის წინააღმდეგ, სახალხო ფრონტის წინააღმდეგ. საფრანგეთის მსხვილი ბურჟუაზია საბოტაჟს უწევს წარმოებას, იგი ატარებს ხაზს ფრანკის დაცემისაკენ, სახალხო მეურნეობის დეზორგანიზაციისაკენ.

გერმანიაში კრიზისის მოვლენებს სპეციალური ნასიათი აქვთ. იმის შედეგად, რომ ფაშიზმი გაფაციცებით ემზადება ომისათვის, საგრძნობი შეიქნა ნედლეულის, სურსათის და უწინარეს ყოვლისა საზღვარგარეთიდან შემოსული საქონლის მწვავე ნაკლებობა. ამ პირობებში, როდესაც ფაშიზმი სახალხო მეურნეობის ყველა რესურსებს ომისათვის მზადებას ანდომებს, არ შეიძლება მოსალოდნელი იყოს ჭარბი წარმოების ჩვეულებრივი ტიპის კრიზისი. მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ მსოფლიო კრიზისი გერმანიას არ ეხება. საზღვარგარეთიდან ნედლეული რომ შემოზიდოს, გერმანიამ ამისათვის თავისი საქონელი უნდა გაიტანოს, ხოლო რაც უფრო მწვავედ ვითარდება მსოფლიო კრიზისი, რაც უფრო მწვავეა კონკურენცია მსოფლიო ბაზარზე, მით უფრო უძნელდება გერმანიას თავისი საქონლის გასაღება. გერმანიის მანქანებს, რკინას, ფოლადს, ელექტრომოწყობილობის ნაწარმს მსოფლიო ბაზარზე ძლიერ კონკურენციას უწევს ამერიკის, ბელგიისა და ნაწილობრივ იტალიისა და ინგლისის საქონელი.

უკანასკნელი ხნის ცნობები მოწმობს გერმანიაში წარმოების საკმაოდ ძლიერ დაცემას. თუ 1928 წლის წარმოების მოცულობას ავიღებთ როგორც 100-ს, 1937 წლის ნოემბერში იგი უდრიდა 128, დეკემბერში — 122, 1938 წლის იანვარში — 116. უნდა ვიფიქროთ, რომ შემდეგ თვეებში ციფრები უფრო შემცირდება.

გერმანიაში არ სწარმოებს საწარმოო აპარატის აუცილებელი განახლება. ამ მხრივ დამახასიათებელია სახელმწიფო რკინიგზების წლიური ანგარიში, სადაც ნათქვამია: „თუმცა 1937 წლის ხარჯთაღრიცხვა რელსების ვამოცვლის დარგში უკვე მკვეთრად იყო შემცირებული, გამოცვლილ იქნა მხოლოდ 1200 კმ რელსი, ნაცვლად ხარჯთაღრიცხვით გათვალისწინებული 2000 კმ... შესაძლებელი აღმოჩნდა ხის შპალებზე მოთხოვნილების მხოლოდ ნაწილობრივ დაკმაყოფილება... ახალი მოძრავი შემადგენლობით მომარაგება მეტად გაძნელებული იყო ფოლადის ნაკლებობის გამო“. ამან გამოიწვია ის, რომ წარსული წლის განმავლობაში მატარებლების დაჯახებათა რიცხვი გაიზარდა 33 პროცენტით, რელსებიან მატარებლების გადავარდნისა 40 პროცენტით, ხოლო რკინიგზებზე უბედურ შემთხვევებთან დაკავშირებით დახოცილთა რიცხვი გაიზარდა 190 პროცენტით.

ყოველივე ეს გვიჩვენებს, რომ მსოფლიო კრიზისი, თუმცა არა ჩვეულებრივი ფორმით, მაგრამ უკვე საკმაო სიძლიერით გერმანიასაც ხვდება. ასეთივე მდგომარეობაა იტალიაშიც.

იაპონიაში წარმოების მდგომარეობას რამდენადმე სხვანაირი ხასიათი აქვს. იქ ადგილი აქვს, თუ შეიძლება ასე ითქვას, ნაკლწარმოების კრიზისს. იაპონიას, რომელიც ჩინეთში მტაცებლურ ომს აწარმოებს, არ ჰყოფნის რკინა, ფეროადი ლითონი, ნავთი და სხვ. იაპონიის სახალხო მეურნეობის ერთერთ მწვავე საკითხს წარმოადგენს საკითხი, თუ სად და როგორ იშოვნოს ის საქონელი, რომელიც საჭიროა სამხედრო ოპერაციების შემდგომი წარმოებისათვის.

1938 წელს ადგილი ექნება დაწყებული მსოფლიო ეკონომიური კრიზისის შემდგომ ვაფართოვებას და გაღრმავებას. ამერიკის შეერთებულ შტატებში კრიზისის განვითარება უფრო მწვავე ხასიათს მიიღებს. ეს, რა თქმა უნდა, იმას არ ნიშნავს, რომ წარმოება ყოველთვიურად უნდა ეცემოდეს. კრიზისის დროს ყოველთვის ჰქონია ადგილი ზიგზაგებს, მაგრამ ყველა მონაცემები მოწმობს იმას, რომ დაწყებული კრიზისი თავის წრებრუნვაში ჩაითრევს სხვა კაპიტალისტურ ქვეყნებსაც.

ინგლისში, სკანდინავიის ქვეყნებში, ბელგიაში, ჰოლანდიაში, საფრანგეთში და სხვ. ქვეყნებში თუმცა მიმდინარეობს გაძლიერებული მზადება თავდაცვისათვის, მაგრამ იქ, სადაც ჯერ არ არის სამხედრო მეურნეობა, ცხადია 1938 წლის განმავლობაში განვითარდება ჭარბი წარმოების ჩვეულებრივი კრიზისი.

ფაშისტურ ქვეყნებში — იაპონიაში, იტალიაში, ნაწილობრივ გერმანიაშიც, რომლებიც უკვე აწარმოებენ საომარ ოპერაციებს და რომელთა ეკონომიკაც ვარდაქმნილია სამხედრო მეურნეობად, განვითარდება თავისებური კრიზისი: ჭარბი წარმოება იმ დარგებში, რომლებიც შეიარაღებაზე მუშაობენ, და ნაკლწარმოება იმ დარგებში, რომლებიც მუშაობენ სამშინაო ბაზრისა და საექსპორტო საქონლის დამზადებისათვის.

ახლანდელი ციკლის მიმდინარეობაზე, რასაკვირველია, გავლენა ექნება ისეთ ფაქტორებსაც, როგორიცაა ომი, რომელსაც ფაშისტური ქვეყნები ჩინეთში და ესპანეთში აწარმოებენ, რომელიც ფაშისტური სახელმწიფოებისაგან მოითხოვს სამხედრო საჭიროების საგნების წარმოების გადიდებას.

რასაკვირველია, ზემოთმოყვანილი ჩვენი ყველა ვარაუდი მსოფლიო ეკონომიური კრიზისის შემდგომი განვითარების შესახებ სწორი იქნება, თუ ომები, რომლებიც ამჟამად სწარმოებს, არ გადაიზრდებიან მსოფლიო ომში, რომელიც თავისთავად შესწყვეტს კაპიტალისტური წარმოების ციკლურ მიმდინარეობას.

მსოფლიო კაპიტალისტური მეურნეობის თანამედროვე მდგომარეობა საუბრობენ ადასტურებს იმ ანალიზს, რომელიც ამხანაგმა სტალინმა მოგვცა პარტიის XVII ყრილობაზე. ამხანაგმა სტალინმა მაშინ სთქვა:

„ნიშნავს თუ არა ეს, რომ ჩვენ საქმე გვაქვს გადასვლასთან კრიზისიდან ჩვეულებრივ დეპრესიაზე, რომელიც იწვევს მრეწველობის ახალ აღმავლობ

აფხაზეთის კურორტები—მშრომელთა ჯანმრთელობის კერა

ჩელუსკინელთა სახელობის დასასვენებელი სახლი გაგრაში. ფოტო ტოლმაჩევისა.

დავაჩქაროთ კურორტების რეკონსტრუქცია

„საქართველო, სამართლიანად სარგებლობს ჯანმრთელობის სრულიად საკავშირო კერის სახელით". (ლ. პ. ბერია).

უხსოვარი დროიდან აფხაზეთი საქართველოს საუკეთესო ნაწილად ითვლება. ბუნების იშვიათი სიმდიდრეები სილამაზესთან ერთად იზიდავდა აქ უცხოელ ვაჭრებს, მრეწველებს, მოგზაურებს. სოხუმიდან 7 კილომეტრის მანძილზე მდინარე ბესლეთის ნაპირზე, იქ, სადაც გოგირდის წყაროებია, დაცულია რომაული აბაზანების ქვის ნაგებობა.

ტყვარჩელში 1933 წლამდე მინერალურ წყაროებთან მოწყობილი იყო ქვის ორი აუზი, რომელნიც აგრეთვე რომაული სააბაზანოს ნაშთი უნდა ყოფილიყო.

რუსეთის თვითმპყრობელობის ერთგული მსახურები აფხაზეთის სანაპიროებზე აგებდნენ აგარაკებს. „სტატ სეკრეტარ" ერმოლოვს გაუშენებია ერმოლოვსკი, გენერალ პილენკოვს—პილენკოვო, პრინც ოლდენბურგსკის — გაგრა, მრეწველ ლოინოზოვს — მიუსერა და რუსეთის შავსამღვდელოებას—ფსირცხა.

რუსეთის თვითმპყრობელობა მენშევიკების ხანმოკლე ბატონობით შეიცვალა. საერთაშორისო იმპერიალიზმის ამ ლაქიებმა შესძლეს აფხაზეთის საკურორტო დაწესებულებების სრული განადგურება და გაჩანაგება. სანატორიუმების მოწყობილობა, დიდძალი საცვლეული და სერვიზი გაიტაცეს, ხოლო აგუძერის სანატორიუმი სრულიად დაწვეს.

ასეთ მდგომარეობამდე მიყვანილი საკურორტო მეურნეობა ხუთ წლად აფხაზეთის მშრომელებს 1921 წლის 4 მარტს.

საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე აფხაზეთში სამი სანატორიუმი იყო 310 საწოლით. ამჟამად კი 35 სანატორიუმი და დასასვენებელი სახლია 3492 საწოლით. მესამე ხუთწლედის ბოლოს აფხაზეთს ექნება 52 სანატორიუმი და დასასვენებელი სახლი 7098 საწოლით.

საკურორტო მშენებლობის მიმდინარე წლის გეგმით გათვალისწინებულია გაგრის კურორტის სრული რეკონსტრუქცია. პირველ რიგში უნდა გასწორდეს მდინარე ჯოეკვარის კალაპოტი და მოპირკეთდეს მისი ნაპირები: აქ აშენდება ახალი ხიდი, გასწორდება გზატკეცილი, გამწვანდება საექიმო პლიაჟი და მომზადდება უბანი წყლით სამკურნალოს ასაშენებლად.

1938-39 წლებში გაგრის ნავსადგურის მთელი რიგი ნაგებობანი და საწყობები გადატანილი იქნება ახალ გაგრაში. განთავისუფლებული ტერიტორია კეთილმოწყობილი უნდა იქნეს. ამავე წლებში გზატკეცილი გადატანილი იქნება შავიზღვის რკინიგზის ტრასის მახლობლად, ხოლო განთავისუფლებულ ტერიტორიაზე დაირგვება მრავალი სუბტროპიკული მცენარე.

წელს სოხუმში პირველად მოეწყო საექიმო პლიაჟი. მთავრდება ლიფტის დადგმა გულრიფშის სანატორიუმში, რომლის მოწყობა ჯერ კიდევ 1914 წელს დაიწყო.

საბჭოთა ხელისუფლებამ სავსებით განახორციელა ლენინგი „კურორტები მშრომელებს!" მშრომელთა ჯანმრთელობის უზრუნველყოფის მიზნით აფხაზეთში ჩატარდა 70 მინერალური წყლის შესწავლა. შესწავლამ გვიჩვენა, რომ აქ შეიძლება მოეწყოს კლიმატიურ-ბალნეოლოგიური მკურნალობა.

მთელი საბჭოთა კავშირის მშრომელები გრძნობენ და აფასებენ პარტიის, მთავრობისა და პირადად დიდი სტალინის მზრუნველობას ხალხთა ჯანმრთელობის დაცვაზე.

აფხაზეთის კურორტების მუშაკებს კარგად ახსოვთ, რომ მათ უნდა შეუქმნან მშრომელებს პირობები იმისათვის, რათა უკეთ ისარგებლონ სტალინურ კონსტიტუციაში აღიბეჭდილი უფლებით—დასვენების უფლებით. ამიტომ ისინი ენერგიულად ჰკიდებენ ხელს საკურორტო მეურნეობის რეკონსტრუქციას. ამ დიდ ეუშაობაში ჩვენ ვერ დავიწყებთ, რომ მავნებლობის შედეგები საკურორტო საქმეში ჯერ კიდევ საკმაოდ არ არის ლიკვიდირებული.

„საკურორტო მშენებლობას ისე, როგორც საერთო მშენებლობას დიდი დეფექტები ახლავს. იხარჯება დიდძალი სახსრები, ხოლო მშენებლობის ხარისხი ყოველთვის როდია დამაკმაყოფილებელი, მაღალია თვითღირებულება, შენელებულია მშენებლობის ტემპები" (ლ. პ. ბერია).

ფიზიო-თერაპევტული ინსტიტუტი, რომელზედაც 1932 წლიდან 1.219.317 მანეთი დაიხარჯა, ამჟამად კონსერვაციაშია, მის დასამთავრებლად და დასაცავად მიმდინარე წელს გაღებულია 118.500 მანეთი. უმაღლესმა ორგანოებმა წელს უნდა გაიღონ სახსრები ამ მშენებლობის დასამთავრებლად.

მიმდინარე წლის ივნისში ტყვარჩელში დამთავრდა საბაზანო შენობის აგება—12 აბაზანით. ამ კურორტზე არ არის საცხოვრებლები და დამხმარე ნაგებობანი. აფხაზეთის კურორტთა მთავარი სამმართველო შეუდგა ღონისძიებათა გამონახვას იმისათვის, რომ ტყვარჩელის რადიაქტიურ წყლებზე ავადმყოფებს შეუქმნას ასე თუ ისე ნორმალური საყოფაცხოვრებო პირობები.

განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს, რომ აფხაზეთის ასსრ კურორტები განიცდიან სამკურნალო დაწესებულებებისა და საექიმო კადრების სიმცირეს. საქართველოს სსრ ჯანსახკომი ნაკლებად ზრუნავს ექიმ-კურორტოლოგების მომზადებაზე.

აფხაზეთის კურორტების მუშაკთა კოლექტივები ჩაებნენ კურორტების საკავშირო შეჯიბრებაში. გაგრისა და ფსირცხის კურორტების მუშაკები კისრულობენ ვალდებულებას სანიმუშოდ აქციონ საბჭოთა სერვიზი ყველა სანატორიუმში, დასასვენებელ სახლში, საკურორტო სამმართველოს ყველა დაწესებულებაში.

კურორტების მუშაკებმა არ უნდა დაივიწყონ, რომ ამჟამად კურორტებს მშრომელები უყენებენ ახალ და უფრო მაღალ მოთხოვნილებებს.

საქართველოს ბოლშევიკების ხელმძღვანელის, ერთგული სტალინელის ამხანაგ **ლავრენტი ბერიას** მითითება ამ დარგში შესრულებული უნდა იქნეს უმოკლეს ვადაში.

ვ. კალანდია

აფხაზეთის საკურორტო სამმართველოს უფროსი და აფხაზეთის ასსრ სახელმწიფო საგეგმო კომისიის თავმჯდომარე.

უათხარა

ექ. ა. გრიგოლია

სოხუმ-გაგრის გზატკეცილის მე-101 კილომეტრზე ბზიბის ხიდს გაღმა იწყება რიცის ტბისაკენ მომავალი გზა. გზა მიჰყვება ბზიბის, გეგის და იუფშარის ლამაზ ნაპირებს. რიცის თვალწარმტაცი სილამაზე, მისი სანაპიროების სამკურნალო-ბალნეოლოგიური რესურსები ცნობილია ყველა ტურისტისთვის, ვისაც ეს საუცხოო მიდამოები უნახავს.

სარკესავით გამჭვირვალე ტბის ზედაპირზე ნავი შეუმჩნეველად მიგასრიალებთ ჩრდილო-აღმოსავლეთ ნაპირისაკენ. ამ ნაპირიდან იწყება მდინარე ლაშიფსეს ხეობა. ხეობას ძისდევს ვიწრო ბილიკი, რომელსაც მდინარე უათხარის დაბლობში შეჰყავხართ. აი, გადალახეთ რიხვას მთის მაღალი ფერდობები. თქვენს წინ იშლება ხეობების და ასწლოვანი წიფლის ტყეების იშვიათი სანახაობა. ბილიკით გასცდებით ტყეს. მოსჩანს მდინარე უათხარა, რომელიც ვერცხლისფრად ბრწყინავს თავის კალაპოტში. ამ დაბლობს იშვიათი პანორამა აქვს. მრავალნაირი მცენარეულობით არის ის შემკული.

უათხარის მიდამოები ალპიური ველებითა და ასწლოვანი წიწვიანი ტყეებით არის დაფარული. თვით პლატო, რომელიც ზღვის ზედაპირიდან 1250-1500 მეტრზე მდებარეობს, თანდათან ალპიურ ველებში გადადის. თავისი საუცხოო მდებარეობით უათხარის დაბლობი მთელი დღის განმავლობაში ჭარბად არის განათებული მზით, ჰაერი აქ კარგად იწმინდება, მიდამოები კი სავსებით დაცულია ჩრდილოეთის ქარისაგან.

უათხარა საინტერესოა არა მარტო თავისი ბუნებით. მის წიაღში კოლოსალური ბალნეოლოგიური რესურსებია დამარხული. მდინარის ორივე ნაპირზე სამკურნალო წყლების მრავალი წყაროა. № 1 წყაროს წყალი ცნობილია 1930 წლიდან. ძველ დროში ამ მჟავე წყლის არსებობის შესახებ მხოლოდ მწყემსებმა იცოდნენ. ახლა ის უკვე გამოკვლეულია. თავისი ფიზიკურ-ქიმიური თვისებებით ის მიაგავს ბორჯომის საქვეყნოდ განთქმულ ეკატერინეს წყაროს წყალს.

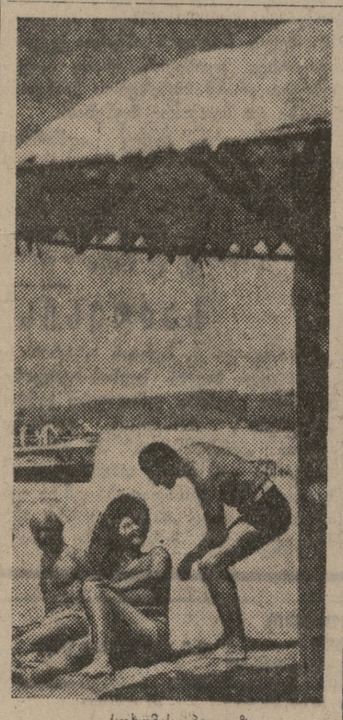

სოხუმის პლიაჟზე.

თავისი მარილებით უათხარის წყალი საქართველოს ბალნეოლოგიურ რესურსებს შორის უეჭველად დაიჭერს საპატიო ადგილს.

აფხაზეთის კურორტთა მთავარი სამმართველო 1933 წლიდან შეუდგა უათხარის წყლის ექსპერიმენტალურ-ფიზიოლოგიურ შესწავლას. ამ მუშაობაში მონაწილეობას ღებულობდა პიატიგორსკის ბალნეოლოგიური ინსტიტუტის პროფესორი ზიპალოვი და ექიმი ლიდსკოი. აკად. ი. პ. პავლოვის სისტემით ჩატარებულმა დაკვირვებებმა ცხოველებზე გვიჩვენა, რომ უათხარის წყალი მშვენიერ გავლენას ახდენს კუჭნაწლავებზე.

უკანასკნელად შესწავლილ იქნა უათხარის წყლის ბიოლოგიური თვისებებიც. აკადემიკოს ბელანოვსკისა და მისი ასისტენტის ლებედევის მიერ ჩატარებულმა ცდებმა გვიჩვენა, რომ „ბულის ნაჭერს, რომელიც ერთი დღე-ღამის განმავლობაში ჩადებული იყო უათხარის წყალში გახსნილ პლაზმაში, ცემა დაუბრუნდა. იგი ორ დღე-ღამეს გაგრძელდა; ამავე დროს ნაჭერი დაიფარა კანის ქსოვილების უჯრედებით".

ამნაირად, დამტკიცებულად უნდა ჩაითვალოს, რომ უათხარის წყალი კანის ქსოვილების ზრდის აღმძვრელი მძლავრი საშუალებაა. აკადემიკოს ბელანოვსკის ლაბორატორიული ცდა განსაკუთრებული ყურადღებისა და შემდგომი ღრმა შესწავლის ღირსია. საბჭოთა მედიცინა ამიერიდან მდიდრდება ახალი მძლავრი სამკურნალო საშუალებით.

უათხარის რაიონს დიდი მნიშვნელობა აქვს ჩვენში ტურიზმის განვითარების საქმეშიც. პეიზაჟების მრავალფეროვნობა, ფერთა კონტრასტები, კლიმატურ - ბალნეოლოგიური სიმდიდრეები რიცა-უათხარის რაიონს შვეიცარიისა და იტალიის ცნობილ კურორტებზე გაცილებით უფრო მაღლა აყენებს. ეს რაიონი ცენტრალური პუნქტია მარშრუტებისა კრასნაია პოლიანა-სოჭა - გაგრა - სოხუმი და თბილისი. ზღვის სიახლოვის გამო ამ რაიონში ძალიან მცირე მანძილზე ვხვდებით ნაირ-ნაირი გამის ტემპერატურას.

რიცა-უათხარის რაიონის სამკურნალო - საკურორტო სიმდიდრეს ფართო ყურადღება უნდა მიაქციონ სსრ კავშირის და საქართველოს სსრ ჯანსახკომებმა. კურორტთა სამმართველომ აქ უნდა შეიქმნას დიდი სამკურნალო კურორტი, რომელსაც უდავოდ საკავშირო მნიშვნელობა ექნება.

აფხაზეთის პარტიულმა და საბჭოთა ორგანიზაციებმა უკვე დასახეს მთელი რიგი ღონისძიებები უათხარის წყლის გამოსაყენებლად მშრომელთა სამკურნალოდ. პირველ რიგში გამოყენებულ იქნება ეს წყალი სოხუმში მყოფ ავადმყოფათათვის.

საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ბორჯომი, კისლოვოდსკი და მაცესტა უკვე ველარ აკმაყოფილებენ საბჭოთა კავშირის მშრომელების მზარდ მოთხოვნილებას მინერალურ წყლებზე. უათხარის წყლებს შეუძლიათ ამ მხრივ დიდი დახმარება გაუწიონ ხსენებულ კურორტებს.

სოხუმის ქალაქის საბჭოს პლიაჟი. ფოტო ტოლმაჩევისა

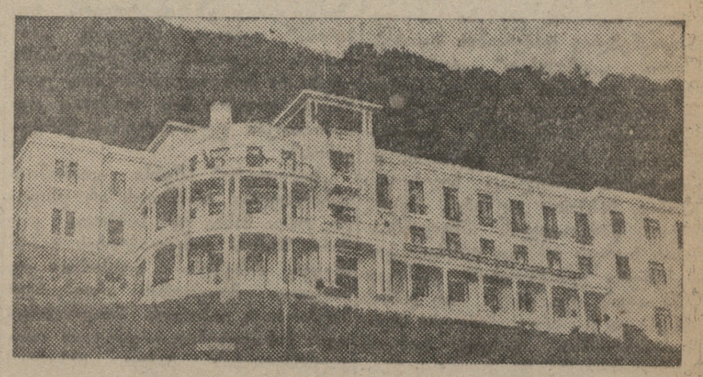

„საქართველოს ჩაის" დასასვენებელი სახლი გაგრაში. ფოტო ტოლმაჩევისა

ზუსტად დავგეგმოთ კურორტები

ახლოვდება სახალხო მეურნეობის და კერძოთ საკურორტო მეურნეობის 1939 წლის საკონტროლო ციფრების შედგენის დრო. სანატორიუმები და დასასვენებელი სახლები, საკურორტო სამმართველოები და უწყებები, უახლოეს დღეებში შეუდგებიან წინასწარი გეგმების შედგენას, რაც დასამტკიცებლად უნდა წარედგინოს უმაღლეს მომწესრიგებელ ორგანოებს.

ცნობილია, რომ საკურორტო მკურნალობა ესაჭიროება ისეთ ავადმყოფს, რომელსაც **არ** შეუძლია დაბარუნოს ჯანმრთელობა სავადმყოფოსა და ამბულატორიაში. ამასთან თუ კურორტი გაშენებულია იმ ადგილას, სადაც ბუნება მდიდარი და ლამაზია, მაშინ იგი იზიდავს არა მარტო ავადმყოფს, არამედ ჯანმრთელსაც.

აფხაზეთის კურორტების კლიმატურ უპირატესობაზე შავი ზღვის სანაპიროების სხვა კურორტებთან შედარებით, მოვიყვანთ ცნობილი სპეციალისტების რამდენიმე დაკვირვებას.

პროფესორი გ. სემიანინოვი 1924 წელს სწერდა: „ტროპიკული ჰავის ელემენტები (მაღალი ტემპერატურა, ჰაერის მაღალი ტენიანობა), რაც დამახასიათებელია ჩვენი სანაპირო ზოლისათვის ზაფხულში, არ შეიძლება კლიმატური თვალსაზრისით სამკურნალოდ იქნეს ცნობილი ავადმყოფთა უმრავლესობისათვის... რაც შეეხება ზამთრის სეზონს, ტემპერატურის ცვალებადობა, წვიმები და მზიანი დღეების სიმცირე შავი ზღვის ჩრდილო ზოლში ხელს არ უწყობს აქ ზამთრის კურორტის განვითარებას... უნდა ვაღიაროთ, რომ ისეთი სანაპირო პუნქტები, როგორიცაა გაგრა, სოხუმი, ფოთი და ბათუმი ზამთრის პერიოდში უფრო მიიზიდავენ ავადმყოფებს, ვიდრე ჩრდილო **ნაპირები**".

პროფესორი მეზერნიცკი დაწვრილებით აღწერს აფხაზეთის კლიმატის ელემენტებს — სითბოს, ტენიანობას, ჰაერის დაწოლას, მის მოძრაობას და მათ გავლენას ადამიანის ნერვულ სისტემაზე სასუნთქი ორგანოების საშუალებით.

ამჟამად აფხაზეთის ასსრ კურორტების გამტარუნარიანობა საშუალოდ თვეში 3492 კაცს უდრის.

თუ რამდენად უმნიშვნელოა ეს რაოდენობა, სჩანს იქიდანაც, რომ საგზურები აფხაზეთის სანატორიუმებსა და დასასვენებელ სახლებში მეტწილად დეკემბერ-იანვრის თვეში იყიდება, ხოლო ივნის-ივლისის განმავლობაში აუარებელი მოთხოვნილებაა კერძო ბინებზე. ამავე დროს სოჭა და ხოსტა ისეა გაშენებული, რომ ზამთრის პერიოდში საუწყებო სანატორიუმების და დასასვენებელი სახლების დიდი რაოდენობა დახურულია, ხოლო, რაც დახურული არ არის, საკმაოდ არაა დატვირთული.

უნდა ითქვას, რომ შავი ზღვის საქართველოს ნაპირები ღარიბია სასანატორიუმებით და დასასვენებელი სახლებით ბავშვებისათვის. აქ კი მათი მუშაობა მთელი წლის განმავლობაში შეიძლება გაცილებით უფრო ხანგრძლივი აღმოჩნდეს, ვიდრე ანაპაში, ევპატორიასა და ლუსტდორფში.

დასასრულ, უნდა აღინიშნოს, რომ სანამ ახალი დაბანდება იქნება გათვალისწინებული ახალ სამკურნალო-საკურორტო დაწესებულების აგებაზე, საჭიროა არსებულის მოწყობა, მისი ტექნიკურად გამდიდრება სათანადო დამხმარე ნაგებობებით. კურორტების დაგეგმვის აქამდე არსებული მეთოდი სავსებით უნდა შეიცვალოს. კურორტების მშენებლობის დროს პირველ რიგში მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული მეცნიერებისა და ტექნიკის მონაცემები მისი ჰავისა და ადგილმდებარეობის შესახებ.

ს. ბიკი

ბ. აბულაძე, გ. მერკვილაძე

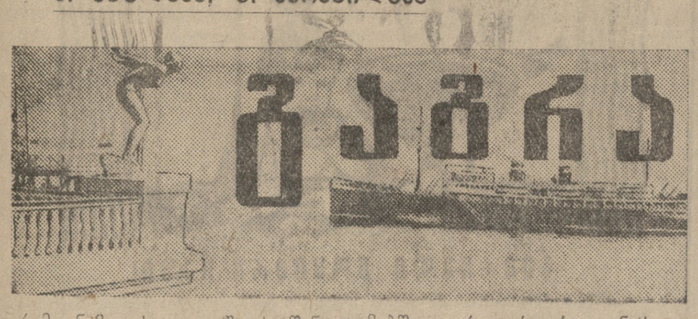

რამდენიმე ასეული წლის წინათ ჩვენს წელთაღრიცხვამდე ბერძენი კოლონიზატორების პრიმიტიული ნავები მოადგნენ უდაბურ ნაპრს. აქ ავკასიონის ქედს პირდაპირ ზღვაში ჩაედგა ფეხი. მაშინაც ქედის შტოები დაფარული იყო მდიდარი მცენარეულობით და ბუნების იშვიათ სანახაობას წარმოადგენდა შავი ზღვის მთელ სანაპიროზე.

მთასა და წყალს შორის, სადაც ახლა მშვენიერი პირველ ხარისხოვანი გზატკეცილია გაჭიმული, ვიწრო ბილიკი გადიოდა, რომელიც კოლხიდის მოსახლეობას სკვითებთან და ხაზარებთან აკავშირებდა. და ამ ჭიშკართან დასდგეს ბერძნებმა პირველი კარავი, რომელიც შემდეგ კოლონიად იქცა. კოლონიას სახელად ტრიგლიტი ეწოდა.

დროთა ვითარებაში ტრიგლიტი იცვლიდა სახესაც და სახელსაც: ტრიგლიტი - ბალადახი - დერბენტე-კონტეზი... და ყველა ეს სახელი შეეესიტყვებოდა ამ კუთხეს. ბალადახი—მაღალი მთაა, დერბენტე—ალაყაფის კარები, კონტეზი—ნავსადგური.

მსოფლიო ისტორიის არენაზე ბერძნები რომაელებმა შესცვალეს.

რომის სარდლებმა გაგრის მთის მწვერვალზე ააგეს დიდი ციხე-სიმაგრე, რომელიც ქორივით დასცქეროდა ქედის ორივე მხარესა და ძირს ხელისგულივით გაშლილ ზღვას.

შუასაუკუნეებში გაგრა ვენუელთა სავაჭრო ნავსადგურად იქცა. ვენუელებს სცვლიან თურქები, რომელთაც უჭირავთ ეს ლამაზი მხარე 1830 წლამდე. შემდეგ ის გადადის რუსეთის თვითმპყრობელობის ხელში და ხშირად ხდება რუსეთ-ოსმალეთის ომების პლაცდარმად. ამ ომებში გაგრა ორჯერ დაინგრა — 1854 და 1877 წელს.

გასული საუკუნის ბოლოს გაგრა პატარა სოფელს წარმოადგენდა, ამ სახით გადაეცა ის პრინც ოლდენბურგსკის, რომელმაც ადგილობრივი მოსახლეობა აჰყარა და მაშინ დაჭაობებულ ადგილებში გადარეკა. პრინცმა ზღვასთან მიბჯენილ მთის მუხლზე—სალ კლდეს ცემენტი და კირით სამ სართულიანი გოტიური სტილის სასახლე მიადგა. ზღვის პირას კი პირადი მცველების ყაზარმები ააგო.

პრინცი ოლდენბურგსკი ნერვებაშლილი კაცი იყო. გაგრის ახსოლუტური მყუდროება მის ნერვებზე მადლიანად მოქმედებდა. მაგრამ ამ მყუდროებაში დისონანსი შეჰქონდა ზღვაზე გამოჩენილი გემების სირენებსა და... ბაყაყებს. ორივეს წინააღმდეგ ერთნაირად ამხედრდა „მისი იმპერატორობითი უმაღლესობა". ცნობილია, რომ პრინცმა დაჰპატიმრა ერთერთი გემის კაპიტანი მხოლოდ იმისათვის, რომ გემმა უდროო დროს მორთო ზღვაში ყვირილი. ცნობილია პრინცის მეორე განკარგულებაც თავისი კომენდანტის მიმართ იმის შესახებ, რომ „ბაყაყებმა შესწყვიტონ ყიყინი მის სამფლობელოში".

1917 წლის პროლეტარული რევოლუციის შემდეგ პრინცი გერმანიაში გაიქცა და მის შემდეგ აღარ დაბრუნებულა.

მტოვებელ სასახლეებს ისტორიის ტაკიმასხარები — მენშევიკები დაეპატრონენ. ყველაფერი გაეერანდა; პარკეტით მოგებულ იატაკზე ჯუღელის გვარდიელები ძვირფას ავეჯს შუაცეცხლს უკეთებდნენ.

საბჭოთა ხელისუფლებამ გაპარტახებული გაგრა მიიღო. მან პირველ დღეებშივე ალადგინა და გადააქცია იგი ჯანმრთელობის ერთ-ერთ უძლავრეს ქურად შავი ზღვის სანაპიროზე.

პოეტის თქმისა არ იყოს, ყოფილი სასახლის კარები გაიღო მუშებისათვის, რომელთაც ახალი მისპინძელი ასე იპატიჟებდა:

წადი, მუშავ,
და
ჩასწევი
დიდი მთავარის
ლოგინში!

(ვ. მაიაკოვსკი).

○

ლენინ-სტალინის პარტიამ გაგრის მშენებლობას უდიდესი ყურადღება მიაქცია. კურორტი დაიფარა ახალი სანატორიუმებით და დასასვენებელი სახლებით.

მწვანითმოსილ მთის ფერდობებზე თეთრად ელვარებენ ლამაზი ნაგებობანი,—ეს სანატორიუმები და დასასვენებელი სახლებია, რომლებიც აქ უკანასკნელი წლების განმავლობაში გაშენდა. გაგრაში ახლა 20 სანატორიუმი და დასასვენებელი სახლია თავიანთი მრავალი დამხმარე ნაგებობებით. სანატორიუმები და დასასვენებელი სახლები ყოველწლიურად ატარებენ 18.960 ორგანიზებულ დამსვენებელს.

○

გაგრას ორი საკურორტო ფაქტორი აქვს — მზე და ზღვა. მზე უხვად აფრქვევს აქ თავის მხურვალე სხივებს. საშუალო წლიური ტემპერატურა აქ გაცილებით მეტია ვიენემ საქვეყნოდ სახელგანთქმულ ნიცაში. მზიანი დღეების საშუალო წლიური რაოდენობა 216 აღწევს. ერთის სიტყვით წელიწადში 1832 საათის განმავლობაში მზე უხვად აფრქვევს თავის სხივებს ამ მაღლიან კუთხეს.

ზღვას გაგრისათვის ტენიანი ჰავა მიუცია. ამიტომ აქ ზამთარი თბილია. ზღვის წყალის ტემპერატურა საკმაოდ მაღალი და თანაბარია, ოქტომბერ - ნოემბერ - დეკემბერში აქ ომამადა შეიძლება ზღვის აბაზანების მიღება.

სამწუხაროდ, ორივე ეს ფაქტორი უკანასკნელ დრომდე არ იყო მიღებული მხედველობაში და გაგრა ითვლებოდა ჯანმრთელთა კურორტად. მათ საჭირო ყურადღება მხოლოდ წელს მიექცა. უკანასკნელი წლების დაკვირვებებმა გვიჩვენა, რომ გაგრას ეტანება დაღლილობით, ნევრასტენიით, სასუნთქი ორგანოებით და სისხლნაკლოვანებით (გარდა ტუბერკულოზის ღია ფორმისა) დაავადებულნი.

იმ მცდარი შეხედულების საფუძველზე, რომ გაგრას როგორც კურორტს ავადმყოფთათვის მნიშვნელობა არ აქვს, აქ შენდებოდა უმთავრესად დასასვენებელი სახლები. კურორტოლოგიის საკითხები მეცნიერულად არ მუშავდებოდა. დასასვენებელ სახლებში მეტწილად იგზავნებოდა ხალხი, რომელიც არ საჭიროებდა ზღვითა და მზით მკურნალობას. კურორტი არ იყო უზრუნველყოფილი ისეთი კადრებით, რომელთაც შეეძლოთ კურორტოლოგიის საკითხების მეცნიერული დამუშავება.

ხალხის მტრები, რომლებიც მოკალათებული იყვნენ საკურორტო ორგანოებში, აფერხებდნენ გაგრის გადაქცევას, ყოველმხრივ კეთილმოწყობილ სამკურნალო კურორტად.

○

აფხაზეთის საბჭოთა და პარტიულმა ორგანოებმა საქ. კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის ხელმძღვანელობით და ამხანაგ **ლ. ბერიას** პირადი მზრუნველობით, ენერგიულად მოჰკიდეს ხელი მავნებლობის შედეგების ლიკვიდაციას ვაგრის კურორტზე.

დიდი ყურადღება მიექცა სამკურნალო საქმეს. კურორტზე გაძლიერდა საექიმო მომსახურება. არცერთი სანატორიუმი, დასასვენებელი სახლი არ არის დარჩენილი ახლა საექიმო მომსახურების გარეშე. განხორციელდა ყოველდღიური საექიმო დაკვირვება. საექიმო მეთვალყურეობა გავრცელდა არაორგანიზებულ დამსვენებლებზედაც.

განსაკუთრებით კარგადაა დაყენებული ეს მეთვალყურეობა იქ, სადაც მასობრივად იყრიან თავს ავადმყოფები და დამსვენებლები. ესაა პლიაჟი. გაგრაში პირველად წელს მოეწყო საექიმო პლიაჟი, რომელიც საუკეთესოდ ითვლება შავი ზღვის მთელ სანაპიროზე. პლიაჟზე მოწყობილია აქტინომეტრული სადგური, კალორიების მაჩვენებელი საათით. ორი ექიმი და 5 დასისტემატურ მეთვალყურეობას უწევენ ზღვისა და მზის აბაზანების მიმღებ ავადმყოფებს. პლიაჟი დაფარულია ქოლგებით, ფარდულებით და რადიოფიცირებულია.

ავადმყოფების მიერ აბაზანების მიღება იზომება არა წუთობით არამედ კალორიებით. აქამდე ექიმი ავადმყოფს უწერდა მზის აბაზანებს წუთობით მიღებას შეცდომაში შეჰყავდა ბევრი ექიმი. ამიტომ ავადმყოფს აბაზანები კალორიებით უნდა ეწერებოდეს. ეს საშუალებას იძლევა, ზუსტად იქნას დაცული ავადმყოფის ვაჩერება მზის სხივების ქვეშ სწორედ იმდენ ხანს, რამდენიც ზუსტად მისთვისაა საჭირო. კალორიული საათი აქტინომეტრული სადგურის კოშკზე გარკვევით მოსჩანს პლიაჟის ორივე მხრიდან. წითელი ისარი ბრუნავს იმის მიხედვით, თუ რამდენ კალორია სითბოს იძლევა მზე. სითბოს ექვივალენტი იზომება ანუშევსკის სისტემის აქტინომეტრით, რომელიც ჰალვანომეტრით გადასცემს ცნობას კალორიული საათის ისარს. ყოველი ხუთი კალორიის აღნიშვნას საყვირი ამცნობს ავადმყოფს. ერთდროულად ექიმები ამოწმებენ ავადმყოფების წასვლას პლიაჟიდან. გადამცემი რადიოსადგურის საშუალებით ექიმი წინადადებას აძლევს ამა თუ იმ ავადმყოფს მზეზე წოლის მხარის ცვლის შესახებ.

საექიმო მომსახურების გასაუმჯობესებლად განხორციელებული იქნა სხვა ღონისძიებებიც. გაგრის საკურორტო სამმართველომ პოლიკლინიკისათვის შეიძინა გინეკოლოგიური, თვალისა და კბილის საექიმო კაბინეტები და სხვა საექიმო მოწყობილობანი. კურორტზე დამკვიდრდა საექიმო კვება პროფესორ პევზნერის სისტემით. ავადმყოფს საშუალება აქვს მრავალფეროვანი საექიმო მენიუდან შეარჩიოს საჭმელი.

მკურნალობის წესებს სავსებით შეეფერება კულტურული მომსახურებაც, რაც წარსულში სრულიად მივიწყებულ უბანს წარმოადგენდა. კურორტის პარკი პალმებისა და სხვა სუბტროპიკული მცენარეების ხეივნებით დასერილი — ფიზკულტურული მუშაობის ფართო არენად იქცა. აქ დილიდან საღამომდე ეწევიან დამსვენებლები სხვადასხვა ვარჯიშს, ცხობილი ფიზკულტურელის რეშეტნიკოვის ხელმძღვანელობით. პარკის ბოლოში გასულ ზაფხულს აშენდა საზაფხულო თეატრი, რომელიც 1500-მდე მაყურებელს იტევს. აქ ჩამოდიან საბჭოთა კავშირის თეატრებისა და ესტრადის საუკეთესო ძალები, რომლებიც კონცერტებით, საღამო-წარმოდგენებით ართობენ დამსვენებლებს.

ავადმყოფების დასვენებაში დისონანსი შეაქვს საკურორტო მომსახურების ორგანოების უხეირო მუშაობას. გაგრის კურორტის მომარაგება ხილით, ბოსტნეულით, კარტოფილით და სხვ. სანოვაგით ჩაშვილია, კურორტმომარაგების რწმუნებული გაგრაში—იაკოვიდი სრულ უმწეობას იჩენს. რაიონულ ორგანიზაციებს დღემდე არაფერი გაუკეთებიათ საკალმეურნეო ვაჭრობის გაშლისათვის. იმ დროს, როცა გაგრის რაიონის კოლმეურნეობებს უხვად აქვთ ყველა საჭირო სანოვაგე, გაგრის კურორტის ბაზარზე თითოოროლა ხილით მოვაჭრე სპეკულანტს თუ შეხვდებით.

○

ზღაპრული დეკემბრივით იზრდება გაგრა. ყოველწლიურად უმჯობესდება მისი კეთილმოწყობა. საკურორტო მშენებლობის მაჯისცემა აქ განსაკუთრებით იგრძნობა. მეორე ხუთწლედში აქ აშენდა 7 სანატორიუმი და დასასვენებელი სახლი. მათ შორის განსაკუთრებით გამოირჩევიან ტრესტ „საჭაის" კომფორტაბელურად მოწყობილი დასასვენებელი სახლი, ჩელიუსკინელთა სახელობის დასასვენებელი სახლი, უურაინის სსრ უმაღლესი საბჭოს სანატორიუმი და სხვ.

კაპიტალურადაა შეკეთებული კურორტთა სამმართველოს გამგებლობაში მყოფი სანატორიუმი სტალინის სახელობისა, დასასვენებელი სახლები — „ჯოეკვარა" და „კოლხიდა" და სხვ.

აქ კიდევ ბევრი საამშენებლო ობიექტია. შენდება დიდი ჯებირი ზღვის სანაპიროების გასამაგრებლად 805 მეტრის გასწვრივ: ჯებირის სიმაღლე 7½ მეტრს აღწევს. ამ სამუშაოს მოცულობაზე წარმოდგენას იძლევა ისიც, რომ ჯებირის აგება 2000 ტონა ცემენტს საჭიროებს.

808 ათასი მანეთი გადადებულია არსებული ელსადგურის რეკონსტრუქციისათვის. დიდძალი თანხაა გადადებული პლიაჟის გასამწვანებლად. 455 ათასი მანეთის ინვენტარი უნდა იქნას შეძენილი გაგრის საკურორტო სამმართველოს განკარგულებაში მყოფი სანატორიუმების და დასასვენებელი სახლებისათვის. სულ გაგრის კეთილმოსაწყობად მიმდინარე წელში 3 მილიონ-ნახევარ მანეთამდეა გადადებული. ამ თანხის სწორი ათვისება შეადგენს აფხაზეთის პარტიული და საბჭოთა ორგანიზაციების ერთერთ მთავარ საბრძოლო ამოცანას.

○

...ცხოვრების მანქანა კიდევ ერთ ხუთწლედს გაირბენს.

და სოფელ კოლხიდის წყალგამყოფი უნაგირიდან გამოჩნდება ზზით, ელექტრონით გაჩირაღდნებული ქალაქი—კურორტი თავისი 38 ათასი მცხოვრებით და ათი ათასი დამსვენებლით. წაიშლება — „გაგრიფში", „რიცა", „ჯოეკვარა" „კოლხიდა"... მათ ადგილს გაშენდება შესანიშნავი პარკი ჭარბი სუბტროპიკული მცენარეებით, ტბებით, მოცურავე გედებით. ჰაერს შეარხევს წყალჭარბი შადრევნები...

განიერი, 35 მეტრიანი პროსპექტი შემოესალტება ქალაქ-კურორტს, ფართო, 20 მეტრიანი ქუჩები მთებიდან შეუერთდებიან პროსპექტს, როგორც ნაკადები დიდ მდინარეს.

მთების ფერდობებზე ტერასებად დალაგდება სანატორიუმები, რომლებიც ათჯერ მეტ დამსვენებლებს დაიტევენ, ვიდრე 1938 წელს.

უხვად დაფრქვევს მზე თავის სხივებს ტერასებად დალაგებულ სანატორიუმებს, საიდანაც გადაიშლება კიდევ უფრო დიდებული სანახაობა გაგრის კურორტის მეორე სამკურნალო ფაქტორზე—ზღვაზე.

ასეთი იქნება გაგრა ხვალ.

საზღვარგარეთული პრესის გამოხმაურება იაპონელთა პროვოკაციებზე

ჩინეთი

შანხაი, 25 ივლისი (საკდესი). ჩინეთის გაზეთები აღნიშნავენ რა პროვოკაციულ მოქმედებებს იაპონიისას, რომელმაც გააერცელა ხმები თითქოს საბჭოთა მესაზღვრეებს დაერღვიოთ მანჯურიის საზღვარი, აცხადებენ, რომ იაპონია თავისი პროვოკაციით ცდილობს იაპონიის საზოგადოებრივი ყურადღება აარიდოს თავისი ქვეყნის შინაური მდგომარეობას.

გაზეთი „იბაოს“ სიტყვით, იაპონელთა პროვოკაციის ხამდვილი აზრი იმაში მდგომარეობს, რომ იგი ცდილობს სხვა რამეს მიაპყროს ყურადღება იაპონელი ხალხისა, რომლის ომის საწინააღმდეგო განწყობილება დღითი-დღე იზრდება. ამის მიზეზს კიდევ ის წარმოადგენს, რომ ჩაიშალა იაპონიის გეგმები ხანკოუს დაუყოვნებლივ დაპყრობის შესახებ. გაზეთი „ვენვეიბაო“ აღნიშნავს საბჭოთა კავშირის მიერ დაკავებული პოზიციის სიმტკიცეს, საბჭოთა კავშირისა, რომელმაც ნათლად დაამტკიცა, რომ მას ეკუთვნის ის ტერიტორია რომელსაც ხელჰყოფს იაპონია. საბჭოთა კავშირი, სწერს გაზეთი, წარმოადგენს მშვიდობიანობის ბურჯს და იგი იბრძვის კოლექტიური უშიშროების განმტკიცებისათვის, იგი, თავს არ ესახმის არავის და მას არ ესაჭიროება სხვისი ტერიტორია. გაზეთს მოჰყავს წითელი არმიისა და ფლოტის წარმომადგენელთა სიტყვები უმაღლესი საბჭოს სესიაზე იმის შესახებ, რომ ისინი მზად არიან გაანადგურონ ყოველივე მტერი, საიდანაც უნდა გამოჩნდეს იგი, და იმის შესახებ, რომ წინააღმდეგობა გაწეული იქნება მტრის მიწაზე და მის საკუთარ წყლებში.

ა. შ შეტყობები

ნიუ იორკი, 25 ივლისი (საკდესი). ამერიკული პრესა ვრცელ კომენტარიას იძლევა საბჭოთა კავშირსა და იაპონიას შორის არსებულ ურთიერთობათა შესახებ. „ბალტიმორ სენი“ სწერს: „ამჟამად ფაშისტური დიპლომატია ბაქიაობს და იმწამსვე ამოიძუებს ხოლმე კუდს, როდესაც მოპირდაპირე მხარე მას წინააღმდეგობას უწევს. იაპონია ამჟამად ვაკილებით უფრო სუსტია, ვიდრე შარშან, და ტოკიოს ყეფას შეიძლება ყურადღება არ მიექცეს იმიტომ, რომ იაპონელები კბენას ვერ გაბედავენ“.

საფრანგეთი

პარიზი, 25 ივლისი (საკდესი). საფრანგეთის პრესა დიდ ყურადღებას უთმობს საბჭოთა კავშირისა და იაპონიის ურთიერთობას. ცნობა ამხ. ლიტვინოვის მოლაპარაკების შესახებ იაპონიის ელჩ სიგემიცუსთან გამოქვეყნებულია პარიზის გაზეთების უმეტესი ნაწილის მიერ. გაზეთები განსაკუთრებით გამოჰყოფენ ამხ. ლიტვინოვის განცხადებას, რომ იაპონელთა მუქარა ვერ შესძლებს გავლენა მოახდინოს საბჭოთა კავშირთან მოლაპარაკებათა დამთავრებაზე. საბჭოთა დიპლომატიის ხელმძღვანელის ამ განცხადებამ უეჭველი შთაბეჭდილება მოახდინა საფრანგეთის საზოგადოებრივ აზრზე. „ევრი“ აქვეყნებს ცნობას მოსკოვიდან შემდეგი სათაურით: „მოსკოვს არ ეშინია ტოკიოს მუქარისა“. „ეპოკის“ სიტყვით, „იაპონიის მთავრობა, მხედველობაში იღებს რა მოსკოვის პოზიციას, უარჰყოფს, თითქოს მას საბჭოთა კავშირისათვის ულტიმატუმი წარედგინოს“.

„პოპულერი“ სწერს: „იაპონიას სერიოზულად არასოდეს არ უნდოდა, რათა მასსა და საბჭოთა კავშირს შორის კონფლიქტების გამოწვევი მიზეზები მოსპობილიყო. საბჭოთა მთავრობას არაერთხელ მიუმართავს იაპონიის მთავრობისათვის წინადადებით — დაედოთ თავდაუსხმელობის პაქტი. იაპონიის მთავრობამ კატეგორიულად აგრძნობინა, რომ მას არ სურს არც თავდაუსხმელობის პაქტის დადება, არც შორეული აღმოსავლეთის ლოკარნო, არც უშიშროების რომელიმე სხვა კოლექტიური გარანტია.

მოსკოვი მოდამ სთავაზობდა იაპონიას „საკითხების საერთო მოწესრიგებას“. იაპონია გარკვეულად უარს ამბობდა. საბჭოთა კავშირს მშვიდობიანობა სურდა, იაპონიას კი — ომი. ამ ორი პოლიტიკის ერთმანეთთან შეთანხმება შეუძლებელი იყო. ესაა ის ღრმა მიზეზი, რომელმაც ახლანდელი მდგომარეობა წარმოშვა. იაპონია კიდევ უფრო შორს წავიდა, როცა მან გერმანიასთან და იტალიასთან დადო ანტისაბჭოთა პაქტი და 1937 წლის ივლისში თავს დაესხა ჩინეთს, რათა გადაექცია იგი ბერლინ-რომი - ტოკიოს ღერძის დამატებად — ტერიტორიულ ბაზად საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ ომისათვის. არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ომის საფრთხე შორეულ აღმოსავლეთში მანამდე იარსებებს, სანამ იაპონია უარს არ იტყვის აზიის დაპყრობის გეგმაზე, რომელიც დღეს მიმართულია ჩინეთის წინააღმდეგ, ხვალ კი მიმართული იქნება საბჭოთა კავშირის წინაღმდეგ, ხოლო შემდეგ ინგლისის, საფრანგეთისა და ამერიკის შეერთებული შტატების წინააღმდეგ“.

თურქეთი

სტამბოლი, 25 ივლისი (საკდესი). გაზეთებში ცენტრალური ადგილი დათმობილი აქვს მოსკოვიდან მიღებულ ცნობას ამხ. ლიტვინოვის საუბარზე იაპონიის ელჩ სიგემიცუსთან. გაზეთი „ენი საბაჰი“ გამოვიდა ანშლაგით: „იაპონია ცდილობდა დამუქრებოდა სსრ კავშირს ძალით, მაგრამ ლიტვინოვმა აგრძნობინა, რომ ამ მუქარისა არავის ეშინია“.

გაზეთების უმეტესობა გამოვიდა ამხ. ლიტვინოვის პორტრეტებითა და წითელი არმიის ფოტოსურათებით.

გაზეთი „ჯუმხურიეთი“ ამ საკითხისადმი მიძღვნილ სტატიაში აღნიშნავს სსრ კავშირის პოზიციის სიმტკიცესა და იაპონიის პოზიციის სისუსტეს.

„იაპონიის პოზიციის სისუსტე, — სწერს გაზეთი, — შედეგია ჩინელი ხალხის გმირული წინააღმდეგობისა, რომელმაც შეარყია იაპონიის პრესტიჟი და რომელიც მისთვის კიდევ უფრო უარეს შედეგებს შეიცავს“.

გაზეთი, „ტანი“ სტატიაში, რომელის სათაურია „აგრესორებისათვის გასაგები ენა“, დაწვრილებით ჩერდება ამხ. ლიტვინოვისა და სიგემიცუს საუბარზე.

„იაპონია, — სწერს გაზეთი, — გამოვიდა რა ბრალდებით სსრ კავშირის მიმართ, ძალის გამოყენების მუქარამდე მივიდა. ამაზე ლიტვინოვმა გულდამშვიდებით უპასუხა, რომ საბჭოთა მთავრობა, მიუხედავად ყოველგვარი მუქარისა, მტკიცედ დაიცავს თავის უფლებებს“.

„ყველასთან ლაპარაკი შეიძლება მისთვის გასაგები ენით, — განაგრძობს გაზეთი, აგრესორები მუქარის ენას მიმართავენ, მაგრამ საკმარისია მათ პასუხად ხმა აღიმაღლო, და ისინი მაშინვე უკან იხევენ. დემოკრატიების ყველაზე უფრო დიდი სისუსტე დღემდე ის იყო, რომ მათ არ იცოდნენ, თუ როგორ უნდა ელაპარაკონ აგრესორებთან. ეს ხელოვნება რომ მათ უფრო ესწავლათ მშვიდობიანობისათვის ამჟამად გაცილებით უფრო ნაკლები საფრთხე იქნებოდა“.

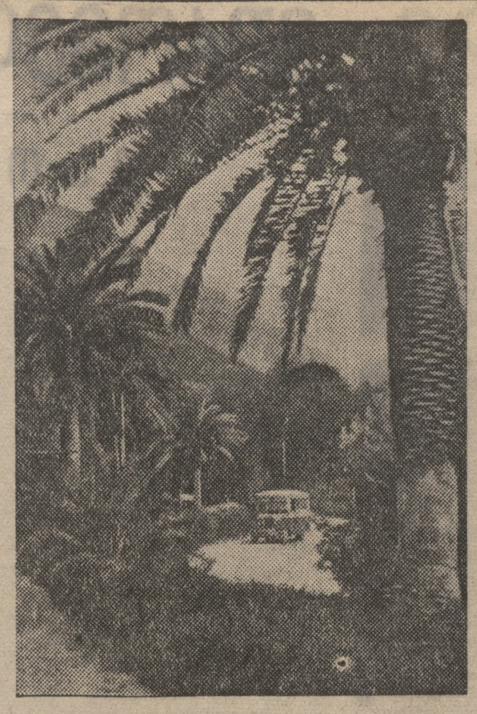

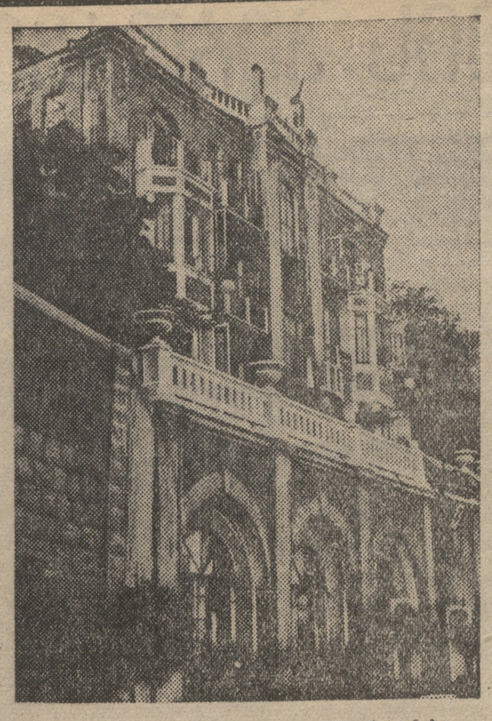

გაგრაში პალმების ხეივანში გადის მთავარი გზატკეცილი

სურათზე: გზატკეცილი სსტუმრო „გაგრიფშთან“.

გზათა სახალხო კომისარიატის დასასვენებელი სახლი გაგრაში.

ფოტო გ. ტოლმაჩევისა

აფხაზეთის სვანეთი და მისი მინერალური სიმდიდრენი

სვანები 1890 წლიდან მიწის სიმეიწროვის გამო ზემო-სვანეთიდან აფხაზეთის ტერიტორიაზე სახლდებიან მდინარე კოდორის ხეობაში.

იმ ადგილს, სადაც სვანები დასახლდნენ, ეწოდება ფალი ან აფხაზეთის სვანეთი, რომელიც სოხუმიდან 100 კილომეტრითაა დაშორებული.

ფალის ადგილმდებარეობა სვანებმა ძლიერ მოიწონეს, ბუნება აქაც ისეთივე იყო, რაც ზემო-სვანეთში, მათ მხოლოდ ის აეკვებათ, რომ ფალში მყავე წყლები არ იქნებოდა. მყავე წყალს მიჩვეულ სვანებს უმისოდ ცხოვრება გაუჭირდებოდათ.

ახალ დასახლებულთ კიდევ რამდენიმე სვანი მიემატა. მათ გაჰკაფეს მიუვალი ტყე, აიშენეს ბინები, კარგად შეისწავლეს ფალის ადგილები.

სოფ. საკენში აღმოჩნდა მყავე წყალი, რამაც სვანებში დიდი სიხარული გამოიწვია. მათ მყავე წყლის გაწმენდა დაიწყეს; გააფართოეს სამკურნალო მოედანი, ააშენეს კარავები, სადაც ყოველწლიურად რამდენიმე დამსვენებელი ჩამოდიოდა და ხანგრძლივ რჩებოდა.

აფხაზეთის სვანეთი მდიდარია მინერალური წყლებით, სადაც მრავალი მშრომელი ჩამოდის საბჭოთა ქვეყნის სხვადასხვა კუთხიდან. ისინი აღტაცებული არიან აფხაზეთის სვანეთის ლამაზი და მდიდარი ბუნებით.

საკენის გარდა კიდევ აღმოჩნდა ფრიად მნიშვნელოვანი მყავე წყლები: სოფ. გვანდრასა და აძგარაში.

კურორტ აძგარაში მრავალი მყავე წყალი ამოდის მიწის წიაღიდან. როგორც ამბობენ ეს წყლები არ ჩამოუვარდება ყარაჩაის ცნობილ კურორტ —თებერდას.

დღემდე სულ ცოტა დაწერილა აფხაზეთის სვანეთის ბუნებრივ სიმდიდრეზე. ეს ლამაზი და მდიდარი მხარე სრულიად შეუსწავლელი და გამოუყენებელი იყო, მას არავითარი ყურადღება არ ექცეოდა. დღეს კი პარტია და საბჭოთა ხელისუფლება უდიდეს ყურადღებას აქცევენ აფხაზეთის სვანეთის კულტურულ აყვავებას.

აფხაზეთის სვანეთის კურორტები ყოველწლიურად ექსპლოატაციაში არიან.

სიტყვა „აძგარა“ წარმოიშვა აფხაზურიდან „აძ“ და „გარა“. „აძ“ წყალს ნიშნავს, ხოლო „გარა“— ყინულს. მთელი სიტყვა — ყინულის წყალი.

წელს კურორტი აძგარა სანიმუშოდ არის მოწყობილი, რასაც ხელი მოჰკიდა მეტყევე ინჟინერმა ამხ. გალაქტიონ გულბანმა.

აშენებულია საკმაოდ კარგი ბინები 500 დამსვენებელისათვის, არის კლუბი და სხვ.

აძგარა მომავალი სეზონისათვის კიდევ უფრო წარმატებით ემზადება დამსვენებელთა მომსახურების გასაწევად.

აფხაზეთის გზათა სამმართველომ გზის მშენებლობის დარგში სერიოზული ნაბიჯები უნდა გადასდგას, რომ თვითეულ საბჭოთა მოქალაქეს შესაძლებლობა ჰქონდეს ეს შეტადლამაზი კუთხე — აფხაზეთის სვანეთი იხილოს.

სევ. პირველი

ამინდი

26 ივლისს ღასავლეთ საქართველოში იყო [illegible] ლულობა; ბათუმის, ოზის, წიფანდ და ტყიბულის [illegible] მცირე წვიმა ამავე რაიონს დილისა თვის ყველაზე მაღალი ტემპერატურა—27 გრადუსი იყო ბათუმში, ყველაზე დაბალი (14 გრადუსი) — მესტიაში. მთელი დღის საშუალო ყველაზე მაღალი ტემპერატურა — 33 გრადუსი იყო ქუთაისში, ყველაზე დაბალი (27 გრადუსი)—მესტიაში. სოხუმში ტემპერატურა აღწევდა 30 გრადუსს, სამტრედიასა და გალში იყო 31 გრადუსი.

აღმოსავლეთ საქართველოში თითქმის ყველა რაიონში მოვიდა მცირე წვიმა.

დღეს თბილისის მიდამოებში მოსალოდნელია მცირე მოღრუბლულობა, სუსტი ქარი, ტემპერატურა 19 გრადუსიდან ღამით 33 გრადუსამდე დღისით.

გოლიათი ბავშვი

კურსკი, 26 ივლისი, (საკდესი). გასული წლის აპრილში სოფელ კასტორნოში კოლმეურნე ქალს კ. ა. პოლუნჩიკოვას ეყოლა ვაჟი—ვიქტორი, რომელიც ახლა ერთი წლისა და 4 თვისაა.

ბავშვი განირჩეოა არაჩვეულებრივი სიმაღლითა და წონით. იგი იწონის 25 კილოგრამზე მეტს და მისი სიმაღლეა 76,5 სანტიმეტრი. ექიმების განცხადებით, ბავშვის ფიზიკა სავსებით ნორმალურია და შეეფერა მის ასაკს. პოლუნჩიკოვამ განაცხადა, რომ მისი პაპის მამა უზარმაზარი სიმაღლის კაცი იყო.

„მნათობი № 6

გამოვიდა ეურნალ „მნათობის“ მორიგი № 6. ეურნალში მოთავსებულია შემდეგი მასალები:

გ. ტაბიძე—აწმყოს დიდება დიდი (ლექსი), ი. გრიშაშვილი — „ჯაბშულს“—(ლექსი), კონსტ. გამსახურდია — ხოგაის მინდია (ნოველა), კ. კალანდაძე — გიორგი (ბალადა), კ. ლორთქიფანიძე — უკვდავება (მოთხრობა), ჰაინე — ლექსები (თარგ. ბ. ვარდოშვილისა), ალ. ბეგიშვილი—ლელო (რომანის გაგრძელება). სტატიები: პროფ. ს. ჯანაშია — ივანე ჯავახიშვილი. ტ. ღლონტი — ილო მოსაშვილი, დ. ბეხაშვილი — სერგო კლდიაშვილი, ივ. ჯავახიშვილი — ქართული ძველი წარმართული, საერო და შემდეგ გაწუნილი საეკლესიო მუსიკა და ბრძოლა მათ შორის; ქ. სახარულიძე — ქართული ხალხური ლირიკის სიმბოლიკის საკითხი. წარსულიდან: გ. ჭიტაძე — სერგეი მესხი, გ. ლეონიძე — ცხოვრება ფიროსმანისა (ლექსი), ბიბლიოგრაფია.

ქალაქის კომენდანტისაგან

28 ივლისს მლაშე ტბების რაიონში საარტილერიო სროლა იქნება. (საქდესი).

პასუხისმგებელი რედაქტორი
ვ. ხატიაშვილი.

„კომუნისტის“ ბიბლიოთეკასთან არსებული
ძირეული პრესის მუშაკთა კურსების
მსმენელთა მორიგი მეცადინეობა შესდგება რედაქციის შენობაში (რუსთაველის პროსპ. № 16) ხვალ, 29 ივლისს, საღ. 8 ს. მსმენელებს ვთხოვთ გამოცხადნენ დაუგვიანებლივ.

შემთხვევა ჰაერში

23 ივლისს, თბილისის სატრენერო რაზმის მფრინავმა - ინსტრუქტორმა ამხ. დ. მ. ბორისოვმა ჩვეულებრივ მოახდინა სასწავლო გაფრენა ახალგაზრდა მფრინავის არნაუტოვის გასაწრთვნელად. ფრენა თავდებოდა, უკვე დადგა დრო, როცა თვითმფრინავი უნდა დაშვებულიყო. ამხ. ბორისოვმა გამორთო გაზი და თვითმფრინავი წაიყვანა ნიშან „T“-საკენ, რომელიც დაშვების ნებართვას იძლევა. მაგრამ ამჯერად ჩვეულებრივი „T“-ს ნაცვლად სტარტზე იდო „Г“, რომელიც ჭარბალავს დაშვებას. სტარტის მორიგე წითელარმიელი აქნევდა წითელ ბაირაღს, რაც ნიშნავს აძლევდა.

დაემორჩილა რა ბრძანებას, ბორისოვმა უმატა სვლას და აფრინდა ათასი მეტრის სიმაღლეზე. მან დაათვალიერა თვითმფრინავი და შენიშნა, რომ შასის ძარცხენა თვალი ადგილიდან ამოსულია და ცეკრად დგას. ასეთ პირობებში დაშვება დღუპვას ნიშნავდა. დრო მიდიოდა, საწვი თავდებოდა, საჭირო იყო გადაწყვეტილების მიღება. ამხ. ბორისოვს არ უნდოდა საფრთხეში ჩაეგდო ამხანაგი და ნებადადება მისცა თავის თანამგზავრს ჯამომზტარიყო პარაშუტით, მაგრამ მან უარი გაუცხადა — „ერთად ვიფრინეთ — ერთად დავეშვათო“ — მიაძახა პასუხად. მანქანის მიტოვებაზე თვითონ ბორისოვს არც კი უფიქრნია.

ბორისოვმა იწყო დაშვება. იგი ჰაერიდან ხედავდა როგორ მიჰქროდა სანიტარული ავტო დაშვების ადგილისაკენ, როგორ გამოცვივდა ხალხი შენობიდან. მთელი თავისი ყურადღება, მთელი უნარი მფრინავმა მიმართა დაშვებისაკენ. მან გადაწყვიტა მარტო მარჯვენა თვალზე დაესვა მანქანა. თვითმფრინავი გადაიხარა და თვლით შეეხო მიწას. რამდენიმე წამს გაგორდა მიწაზე, შემდეგ გადააწვა დაზიანებულ მარცხენა თვალს, ერთბაშად შეშობრეულდა და გაჩერდა. თვითმფრინავი და ადამიანები უვნებლად გადარჩნენ.

მფრინავ ბორისოვის გამბედაობამ და საზრიანობამ სიცოცხლე შეუნარჩუნა ორ ადამიანს და ულვნებლად გადაარჩინა ძვირფასი მანქანა. (საქდესი).

ლონდონის ახალი ზეგავლენა პრაღაზე

პარიზი, 26 ივლისი (საკდესი). ინგლისის მთავრობის ახალი ზეგავლენა პრაღაზე, რომელმაც თავისი გამოხატულება ჰპოვა ინგლისის განზრახვაში გაჰგზავნოს ჩეხოსლოვაკიაში ლორდი რენსიმენი, როგორც „მრჩეველი“ ჩეხოსლოვაკიის მთავრობასა და ჰენლაინელებს შორის მოლაპარაკების დროს, საფრანგეთში ბევრისთვის მოულოდნელი იყო. მიუხედავად ამისა, ოფიციალურ წრეებთან ახლომდგომი „პტი პარიზიენი“ ამტკიცებს, რომ პრაღაში ინგლისის მრჩევლის გაგზავნის საკითხი დასმული იყო ჭალიფაქსსა და დალადიესა და ბონეს შორის მომხდარი საუბრების დროს და რომ ამ ღონისძიებამ სრული მოწონება ჰპოვა საფრანგეთის მთავრობის მხრივ.

ტაბუი „ევრში“ სწერს: არ არის გამორიცხული, რომ „საფრანგეთის მთავრობა გაჰგზავნის აგრეთვე თავის ექსპერტს, რათა რჩევით დაეხმაროს ჩეხოსლოვაკიის მთავრობას“.

„ფიგაროს“ ლონდონელი კორესპონდენტი შენიშნავს, რომ ინგლისისა და საფრანგეთის მინისტრთა მოლაპარაკების დროს პარიზში გადასწყდა „ურჩიონ პრაღის მთავრობას უაღრესად ფართო ავტონომია მიანიჭოს სუდეტელ გერმანელებს“.

საგარეო პოლიტიკის ყველაზე შორსმჭვრეტი მიმომხილველები არ მალავენ თავიანთ უკმაყოფილებას ინგლისის შუამავლობის გამო ჩეხოსლოვაკიაში. ასე, მაგალითად, კლოდ ვიეერი „ორდრში“, აცხადებს: „სინამდვილეში რომ საქმე მშვიდობიანობის სასარგებლოდ მუშაობასა და მტკიცე შეთანხმების მიღწევას ეხებოდეს, შეიძლებოდა გვეთქვა, რომ ყოველივე მსხვერპლი გამართლებული იქნება. მაგრამ საქმე ასე როდი არის.

ჰიტლერი ცდილობს მიაძინოს ინგლისი. ამის შემდეგ იგი ჭფიქრობს, რომ სრული თავისუფლება ექნება ჩეხოსლოვაკიის მოსახრჩობად“.

ანრი დე კერილისი აფრთხილებს გერმანიის პოლიტიკის ქამანდებისა და ხაფანგისაგან და „ეპოკში“ აღნიშნავს, რომ ინგლისის თვალსაზრისით „მომხიბლავი“ გერმანული წინადადებანი საქმით მეტად საშიშნი არიან. „ოთხი სახელმწიფოს“ პაქტს, სწერს დე კერილისი, თავის ორიგ მიზნად ექნებოდა ჩეხოსლოვაკიის და საფრანგეთის იზოლიაცია საბჭოთა კავშირისაგან.

ეხება რა საკითხს ჩეხოსლოვაკიის ეგრეფწოდებული „ნეიტრალიზაციის“ შესახებ, კერილისი სწერს: „ჩეხოსლოვაკიის ნეიტრალიზაცია ჩვენთვის ქიმერულ კონცეპციას წარმოადგენს. ნეიტრალიზაცია დიპლომატიური და სამხედრო თვალსაზრისით მოსპობდა ჩეხოსლოვაკიის რესპუბლიკას და მას გერმანიისაგან დამოკიდებულ მდგომარეობაში ჩააყენებდა.

გერმანია-ჩეხოსლოვაკიის ხელშეკრულებას თავიაუსხმელობის შესახებ იმაზე მეტი ფასი არ ექნებოდა, რაც 1936 წლის ივლისში გერმანიასა და ავსტრიას შორის დადებულ ხელშეკრულებას ჰქონდა. გერმანია ამ ხელშეკრულებას უფრო ადვილად დაარღვევდა, ვინაიდან სხვა ქვეყნებთან ჩეხოსლოვაკიის შეთანხმებათა სისტემა წინასწარ მოსპობილი იქნებოდა „ნეიტრალიზაციის“ გამო. დასასრულ, საჰაერო შეიარაღებათა შეზღუდვის გეგმის ცხოვრებაში გატარება მეტისმეტად ძნელია. საფრანგეთსა და ინგლისს არასოდეს არ შეუძლიათ მიიღონ იმის ურყევი საბუთი, რომ გერმანიამ ნამდვილად შეანელა თავის საჰაერო შეიარაღებათა ტემპი“.

ესპანეთის ფრონტებზე

(საკდესის მიერ პარიზიდან მიღებული ცნობების მიხედვით)

აღმოსავლეთის ფრონტი

რესპუბლიკის არმიის ნაწილები შეტევაზე გადავიდნენ და 25 ივლისს გადალახეს მდინარე ებრო. პირველსავე ბრძოლებში მეამბოხეებსა და ინტერვენტებს უდიდესი ზარალი მოუვიდათ, მათ ვერ გაუძლეს რესპუბლიკელთა შეტევას და იწყეს უწესრიგოდ უკანდახევა. რესპუბლიკელებმა ტყვედ წამოიყვანეს დაახლოებით 500 კაცი (მეტწილად იტალიელები) და თვალსაჩინო რაოდენობით ხელთ იგდეს საომარი მასალა, ზარბაზნები და სხვ.

იტალია-გერმანიის ავიაცია გაძლიერებული ბომბარდირებით ცდილობდა შეეჩერებინა რესპუბლიკის ჯარის შეტევა, მაგრამ ყუმბარმფენებმა ვერ შეასუსტეს შეტევაზე გადასული რესპუბლიკელების ენერგია. რესპუბლიკელთა საზენიტო ბატარიებმა ჩამოაგდეს ორი სამმოტორიანი „იუნკერსი“ და ერთი „ჰაინკელი“.

ლევანტის ფრონტი

პირისპირი იერიში, რომელიც მეამბოხეებმა და ინტერვენტებმა მიიტანეს ვიერ-სეგორბეს მიმართულებით (ტერუელ-საგუნტოს გზის გასწვრივ), სავსებით დამარცხდა. ამიტომ მოწინააღმდეგე, დიდძალი თვითმფრინავების, არტილერიისა და ტანკების გამოყენებით, ცდილობდა ხელთ ეგდო ვიერრიდან მომავალი გზა, რისთვისაც შეტევას აწარმოებდა ჩრდილოეთიდან, სიერა დე ესპინის მხრიდან. მოწინააღმდეგის ეს ცდები რესპუბლიკის ჯარის გააფთრებულ წინააღმდეგობას წააწყდა.

ოთხი დღის განმავლობაში მოწინააღმდეგე ცდილობდა წინ წაწეულიყო ვიერრიდან მომავალი გზისაკენ სამხრეთ-დასავლეთიდან და დასავლეთიდან. ეს ცდაც სრული მარცხით დამთავრდა. მოწინააღმდეგეს დიდი ზარალი მოუვიდა.

სალადის წვეროს სექტორში მოწინააღმდეგის შეტევა გრძელდება. ეს წვერო 386 მეტრის სიმაღლისაა, რომელიც ვიერის სამხრეთ-დასავლეთით 18 კილომეტრის მანძილზე მდებარეობს, სტრატეგიული მხრივ მნიშვნელოვან პოზიციას წარმოადგენს. მეამბოხეთა ყველა ცდა, რომ დაუფლებოდნენ ამ პოზიციას, სრული მარცხით დამთავრდა.

ბეგისის სექტორში (8 კილომეტრის მანძილზე ვიერის დასავლეთით) რესპუბლიკის ჯარმა მოიგერია მოწინააღმდეგის ყველა იერიში.

ფრონტის უკიდურეს მარჯვენა ფლანგზე ვალ დე უქსოს სექტორში მტერი ავიაციის დახმარებით მთელ რიგ ახალ იერიშზე გადმოვიდა. რესპუბლიკელთა ჯარმა მტრის ყველა იერიში უკუაგდო. საჰაერო ბრძოლაში ვალ დე უქსოზე რესპუბლიკელთა ავიაციამ ჩამოაგდო ორი „ფიატი“ და ერთი „მესერშმიდტი“.

საქფილგთის საზაფხულო თეატრი და ბაღი
ალეგანოვის პროსპ. № 123, ტელ. 3-18-50

ღია ესტრადა

28, 29 და 30 ივლისს ტალ. № 58, 59, 60
შუანასკენელი გასტროლები
ლენინგრადისა და მოსკოვის ესტრადისა
ანა ორლოვას მონაწილეობით
დაწვრილებით აფიშებში. დასაწყისი საღ. 9 ს. 30 წ
ვისაც მუდმივ ბილეთებზე მეორე გადასახდელი შეტანილი არ ექნება, მას თეატრში არ შეუშვებენ.

28 ივლისს
მხატვრული კინო-კომედია
„ოქროს ტაიგა“
დასაწყისი საღ 10 საათზე
ესტრადაზე შესვლა ბაღის შესასვლელი ბილეთებით.

ანონსი: 7 აგვისტოდან **ოპერეტის** სახელმწიფო თეატრის გასტროლები. 50

ხელისმომწერთა საყურადღებოდ
გამოვიდა და დაეგზავნა ხელისმომწერლებს
ჟურნალი
„პიონერი“ № 6

ვაკიღლო
[illegible]
ბემრიელი, ნოყიერი, იაფი!
„გლავკონსერვის“ ქარხნების პოვიდლო დამზადებულია წმინდა შაქრით საუკეთესო ხარისხის ხილისაგან და შენარჩუნებული აქვს ახალი ხილის სურნელება და ნოყიერება.
მოითხოვეთ „გლავკონსერვის“ ქარხნების პოვიდლო „გლავ კონსერვის“ ყველა სხვა სასურსათო მაღაზიებში. 150

განცხადებების შეღება

გაზეთებში:
„კომუნისტი“, „ახალგაზრდა კომუნისტი“, „მუშა“, „პროლეტარი“ და „ენი-ქენდი“
სწარმოებს
დილის 9 საათიდან $2^1/_2$ საათამდე
„კომუნისტის“ გამომცემლობაში რუსთაველის პროსპ. № 34.

დაკარგულია

სიღნაღის გემოკვების სარეწაო კოოპერატიულ არტელ „სიღნაღის“ მრგვალი ბეჭედი. ჩ. გ. 18360

საქართველოს სსრ მსუბუქი მრეწველობის სახალხო კომისარიატის მახარაძის ქაფსალეგ და საგრეხ ფაბრიკის ბალანსი 1938 წლის 1 იანვრისათვის

(ათას მანეთებში)

აქტივი

№№ რიგ.	მუხლების დასახელება	ჯამი
1	ძირითადი საშუალებები	1628
2	მასალები, ნედლეული და სათბობი	3899
3	დაუმთავრებელი წარმოება და ნახევარფაბრიკატები	174
4	საქონელი და მზა ნაწარმი	665
5	გადატვირთული საქონელი და შესრულებული სამუშაოები	882
6	საქონელი, მყიდველების მიერ გაუნაღდებელი	27
7	ფულადი საშუალებები	24
8	ანგარიშსწორებანი (დებიტორები)	247
9	მომავალი დროის ხარჯები	66
10	შენატანები, ანარიცხები და სხვა განყენებული საშუალებები	8
11	ბალანსთა შორის და შინა ანგარიშსწორებანი	55
	ბ ა ლ ა ნ ს ი . . .	7675

პასივი

№№ რიგ.	მუხლების დასახელება	ჯამი
1	საწესდებო ფონდი	2394
2	სპეციალური ფონდები	8
3	რეზერვები და მომწესრიგებელი მუხლები	41
4	მოკლევადიანი კრედიტები	4391
5	ანგარიშსწორებანი (კრედიტორები)	396
6	ბალანსთა შორის და შინა ანგარიშსწორებანი	22
7	დაგროვება მიმდინარე წლის	423
	ბ ა ლ ა ნ ს ი . . .	7675

დაგროვება-დანაკარგების ანგარიში

1.	სხვა დანაკარგები	147	1. დაგროვება საქონლის და მზა ნაწარმის რეალიზაციიდან 469
			2. სხვა დაგროვებანი 101
	დაგროვების ნაშთი	423	
	ს უ ლ . . .	570	ს უ ლ . . . 570

დირექტორი **მახარაძე.** მთ. ბუღალტერი **ჭინჭარაძე.**

ბალანსი და დაგროვება-დანაკარგების ანგარიში დამტკიცებულია საქართველოს სსრ მსუბუქი მრეწველობის საბჭოს მიერ და ნებადართულია გამოსაყენებლად.

1226 საქართველოს სსრ მსუბუქი მრეწველობის სახალხო კომისარიატის მთავარი ბუღალტერი **ვ. ჟიფიანი.**

თბილისის სამხატვრო აკადემიაში
1938/39 სასწავლო წელს მიღების წესები

1. მიღება იწარმოებს: ა) ფერწერის, ქანდაკების და გრაფიკის ფაკულტეტებზე.

2. განცხადებები შემსვლელთაგან მიიღება 1-ლ აგვისტომდე.

3. შემსვლელს შემოაქვს აკადემიის დირექტორის სახელზე განცხადება შემდეგი საბუთების დართვით: ა) ატესტატი საშუალო სკოლის დამთავრების შესახებ (დედანი), პასპორტი (წარედგინება პირადად გამოცხადებისას), ბ) დაწვრილებითი ავტობიოგრაფია, დ) სამი ფოტოგრაფიული სურათი ხომით 3×4 სმ., გადაღებული უქუდოდ და დამოწმებული სახელმწიფო დაწესებულების მიერ, შემსვლელის ხელმოწერით. ე) ცნობა სამხედრო სამსახურთან დამოკიდებულების შესახებ (სამხედრო ვალდებულთათვის),

4. განცხადებაში აღნიშნული უნდა იყოს ფაკულტეტი, რომელზედაც სურს ჩარიცხვა შემსვლელს

5. მისაღები გამოცდები იწარმოებს 1 აგვისტოდან 20 აგვისტომდე.

6. შემს ლელნი აბარებენ გამოცდებს შემდეგ საგნებში: ა) რუსული ენა (ზეპირი და წერითი) ბ) ქართული ენა (ზეპირი და წერითი), გ) პოლიტიკოდნა, დ) ისტორია. ფიზიკა, ე) მათემატიკა (ზეპირი და წერითი), ვ) ქიმია, ზ) ერთერთი უცხო ენა (ინგლისური, გერმანული ან ფრანგული).

7. გამოცდებზე დაიშვებიან ის პირნი, რომლებიც წარმოადგენენ საბუთებთან ერთად საშინაო ნამუშევრებს: ა) ფერწერის ფაკულტეტზე ფერწერასა და ნახატებს, ბ) ქანდაკების ფაკულტეტზე – ნახატებსა და ნამუშევრებს ქანდაკებაზ ან მათს ფოტოსურათებს, გ) გრაფიკის ფაკულტეტზე ნახატებსა და ფერწერას

8) პირველ რიგში გამოცდები იწარმოებს მხატვრულ დისციპლინებში.

ის პირნი, რომლებიც ამ უკანას ნელში გამოცდებს ვერ ჩააბარებენ, შემდეგ გამოცდებზე დაშვებული არ იქნებიან.

9. ტექნიკუმისა და სასწავლებლის კურსდამთავრებულნი გამოცდებზე დაიშვებიან მათთვის სამი წლის საწარმოო სტაჟის გავლის შემდეგ

10. აღნიშნული საწარმოო სტაჟი არ მოეთხოვება სამხატვრო სასწავლებლის კურსდამთავრებულთ, რომლებსაც ეძნებათ წარმატების მაღალი მაჩვენებლები და რომლებიც მოვლინებული იქნებიან ხელოვნების საქმეთა საოლქო ან სამხარეო სამმართველოების მიერ არა უმეტეს გამოშვებულთა 5 პროცენტისა.

18451 თბილისის სამხატვრო აკადემიის დირექტორი ს. კაკაბაძე.

ᲘᲜᲤᲝᲠᲛᲐᲪᲘᲘᲡ — ᲗᲑᲘᲚᲘᲡᲘ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲘᲡ ᲞᲠᲝᲡᲞ № 16, ᲒᲐᲛᲝᲛᲪᲔᲛᲚᲝᲑᲘᲡ — ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲘᲡ ᲞᲠᲝᲡᲞᲔᲥᲢᲘ № 34; ᲢᲔᲚᲔᲤᲝᲜᲔᲑᲘ: ᲡᲐᲛᲓᲘᲠᲔᲥᲢᲝᲡ 3—06—88, ᲒᲐᲜᲧᲝᲤᲘᲚᲔᲑᲔᲑᲘᲡᲐ. ᲞᲐᲠᲢᲘᲣᲚᲘᲡ—3—57—61. ᲡᲐᲡᲬᲐᲕᲚᲝ ᲛᲐᲠᲗᲕᲘᲡ 3—73 [illegible] ᲛᲨᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐ ᲬᲘᲜᲐᲠᲔᲑᲘᲡ—3